

Pleegzorg binnen islamitische (Marokkaanse) gezinnen.

Verdruk de wees niet!

*Khansae Akrikez
Amsterdam, januari 2013*

Pleegzorg binnen islamitische (Marokkaanse) gezinnen.

Onderzoek naar het tekort aan islamitische (Marokkaanse) pleeggezinnen.

Hogeschool **INHOLLAND**

Hogeschool INHolland Amsterdam
School of Social Work
Opleiding: Maatschappelijk werk & Dienstverlening
Docent: Mar Dekker
Naam opdrachtgever: Shakuur Halane

Januari 2013

Auteur:
Khansae Akrikez

Voorwoord

Voor u ligt het onderzoeksrapport 'Pleegzorg binnen islamitische (Marokkaanse) gezinnen'. Deze afstudeeropdracht behandelt het tekort aan islamitische (Marokkaanse) pleeggezinnen in Amsterdam en de oorzaken van dit maatschappelijk probleem. Mijn dank gaat uit naar Mar Dekker (IN Holland) voor de prettige begeleiding en Shakuur Halane (Trias Pedagogica) voor zijn rol in het proces. Tevens wil ik Conny Zeilstra (Spirit) bedanken voor haar openhartigheid en de mensen die ik heb mogen interviewen voor hun persoonlijke opvattingen. Zonder deze opvattingen zou dit onderzoek onvolledig zijn geweest.

Amsterdam, januari 2013

Khansae Akrikez.

Samenvatting

Aanleiding

Deze onderzoek rapportage is geschreven als afstudeeropdracht voor de studierichting Maatschappelijk werk en Dienstverlening aan de Hogeschool Inholland. Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van bureau Trias Pedagogica. In deze rapportage is onderzoek gedaan naar het tekort aan islamitische (Marokkaanse) pleeggezinnen.

De volgende onderzoeksvraag staat hierin centraal: *Wat is de oorzaak voor het feit dat er in Amsterdam een tekort is aan islamitische pleeggezinnen, in het bijzonder als men kijkt naar Marokkaanse pleeggezinnen?*

De volgende deelvragen zijn hieruit gekomen:

- Wordt er in pleegzorginstellingen in Amsterdam rekening gehouden met religieuze¹ of culturele² achtergronden bij het plaatsen van een pleegkind in een pleeggezin?
- Hoe kijkt de islam aan tegen pleegzorg?
- In hoeverre beïnvloedden culturele factoren islamitische gezinnen bij het al dan niet verlenen van pleegzorg binnen verschillende etnische³ culturen?
- Het lijkt dat er in Amsterdam te weinig pleeggezinnen zijn met een Marokkaanse achtergrond. Welke factoren spelen hier een belangrijke rol?

Methode

Het eindonderzoek is een kwalitatief⁴ kleinschalig praktijkonderzoek, waarvoor ik me heb verdiept in het onderwerp 'pleegzorg'. Ik heb het tekort aan islamitische pleeggezinnen weergegeven en geanalyseerd⁵ waarmee dit te maken heeft. De kwalitatieve onderzoekstechnieken die ik hiervoor heb gebruikt zijn: observaties, documentonderzoek, interviews en Focusgroep interview⁶.

Conclusies

Uit de interviews heb ik de volgende conclusies kunnen trekken:

Term pleegzorg onbekend

De belangrijkste oorzaak voor het feit dat er in Amsterdam een groot tekort is aan islamitische (Marokkaanse) pleeggezinnen is dat de term pleegzorg onbekend is bij deze doelgroep.

¹ Religie: godsdienst

² Cultuur: gedragsregels die bij een groep mensen hoort

³ Etnisch: een volk in zijn geheel

⁴ Kwalitatief: Met betrekking tot de inhoud en kwaliteit

⁵ Analyseren: onderzoeken

⁶ Focusgroep interview: interview met een groep mensen wat tot discussie leidt

Gebrek aan informatie

Er is een groot gebrek aan informatie over pleegzorg. Moslims weten niet dat er verschillende vormen van pleegzorg zijn of dat men recht heeft op pleegvergoeding, pedagogisch hulp en hulp bij activiteiten opzetten.

Belemmeringen

De belangrijkste belemmeringen voor potentiële islamitische (Marokkaanse) pleeggezinnen zijn de scheiding der seksen, de beperkte woonruimte en de grote verantwoordelijkheid om voor andermans kind te zorgen.

Angst voor de hulpverlening

Wat potentiële islamitische pleegouders verder weerhoudt pleegzorg te verlenen is de vrees voor bemoeienis van hulpverleners en de aanmeldingsprocedure bij pleegzorginstelling.

Sociale controle

De sociale controle speelt een grote rol bij de beslissing om wel of geen pleegzorg te verlenen.

Aanbevelingen

De adviezen en aanbevelingen die ik kan geven en maken op grond van deze conclusies zijn:

Term pleegzorg bekender maken

De term pleegzorg bij deze doelgroep bekender te maken door hulpverleners met dezelfde achtergrond in te blijven schakelen. Dit is niet zozeer vanwege een mogelijke taalbarrière, maar het zal het onderwerp voornamelijk toegankelijker maken voor de doelgroep.

Heldere informatie verstrekken

Het is van groot belang om voorlichting over de verschillende vormen van pleegzorg te geven en de verzorgers te informeren over de rechten van de pleegouders.

Eigen keuze maken

Het is belangrijk om de ouders te informeren dat ze zelf de leeftijd en het geslacht van het pleegkind kunnen aangeven. Het probleem van scheiding der seksen komt dan te vervallen.

Familieleden van potentiële pleegouders erbij betrekken

Omdat de sociale druk een grote rol speelt bij deze doelgroep is het belangrijk om toestemming van familieleden te ontvangen. Door extra voorlichtingsbijeenkomsten te organiseren voor geïnteresseerden en hun familieleden worden beide partijen betrokken, met het doel dat men toestemming geeft om pleegzorg te verlenen.

Vervolgonderzoek

Aan de hand van de conclusie met betrekking tot de pleegprocedure van Spirit kan ik aanbevelen om vervolgonderzoek te verrichten. Men zou kunnen onderzoeken of het efficiënter werkt als Spirit een protocol aanhoudt bij de plaatsing van een islamitisch pleegkind, of de werkwijze van matching beter verloopt met een protocol.⁷

⁷ Dit is een korte toelichting, voor een uitgebreide versie verwijs ik u naar hoofdstuk 10

Inhoud

1.	Inleiding	8
2.	Probleemformulering en centrale vraagstelling	9
2.1	Inleiding	9
2.2	Doelgroep	9
2.3	Doelstelling	9
2.4	Onderzoeksvraag	9
2.5	Deelvragen	9
3.	Methode	10
3.1	Inleiding	10
3.2	Kwalitatief	10
3.3	Onderzoeksmethode	10
3.4	Veldonderzoek en deskresearch	11
3.5	Betrouwbaarheid en validiteit	11
3.6	Bruikbaarheid	11
3.7	Inductie en deductie	12
4.	Theoretische onderbouwing	13
4.1	Inleiding	13
4.2	Pleegzorg	17
4.3	Tekort aan (islamitische) pleeggezinnen	17
4.4	Pleegzorginstelling Spirit	18
4.5	Opvattingen over pleegzorg	18
4.6	Pleegzorg & islam	21
4.7	Wetgeving pleegzorg	23
4.8	Good practice	24
5.	Pleegzorginstelling Spirit	26
5.1	Inleiding	26
5.2	De pleegprocedure	26
5.3	Godsdienst	27
5.4	Etniciteit	27
5.5	Ondernomen stappen	28
5.6	Tussenconclusie	29
6.	Islam & pleegzorg	30
6.1	Inleiding	30
6.2	De islamitische kijk op pleegzorg	30
6.3	De verantwoordelijkheid voor de zorg van een (pleeg)kind	31

6.4	De eisen vanuit de islam	32
6.5	Tussenconclusie	33
7.	Invloedrijke culturele factoren	34
7.1	Inleiding	34
7.2	Culturele factoren binnen Marokkaanse gezinnen	35
7.3	Culturele factoren binnen Turkse gezinnen	37
7.4	Culturele factoren binnen Indonesische gezinnen	39
7.5	Culturele factoren binnen Somalische gezinnen	40
7.6	Culturele factoren binnen Surinaamse gezinnen	42
7.7	Culturele factoren binnen Egyptische gezinnen	43
7.8	Tussenconclusie	44
8.	Mogelijke oorzaken tekort Marokkaanse pleeggezinnen	45
8.1	Inleiding	45
8.2	Tekort aan Marokkaanse pleeggezinnen	45
8.3	Invloedrijke factoren pleegzorg	46
8.4	Beweegredenen om wel pleegzorg te verlenen	48
8.5	Essentiële zaken om wel pleegzorg te verlenen	49
8.6	Tussenconclusie	51
9.	Combinatie praktijk & theorie	52
9.1	Inleiding	52
9.2	Combinatie	52
9.3	Tussenconclusie	56
		57
10.	Conclusies en aanbevelingen	57
10.1	Inleiding	57
10.2	Conclusies	57
10.3	Aanbevelingen	59
11.	Literatuurlijst	61

Bijlage I interview vragen

Bijlage II de respondenten

1. Inleiding

In het kader van de opleiding Maatschappelijk Werk en Dienstverlening doe ik onderzoek naar het tekort aan islamitische (Marokkaanse) pleeggezinnen in Amsterdam. Dit onderzoek wordt uitgevoerd in opdracht van bureau Trias Pedagogica.

Bureau Trias Pedagogica is een onafhankelijk adviesbureau voor interculturele pedagogiek en opvoeding & vaderschap. De thema's waar het bureau zich voor inzet zijn: opvoeding & vaderschap, educatie (onderwijs en opvoeding), inburgering en burgerschap, jeugd & veiligheid en verscheidenheid en het biedt kennis met betrekking tot beleid, hulpaanbod, hulpvraag en diverse voorzieningen.

Stichting Kinderpostzegel vindt dat elk kind een veilige leefomgeving verdient. Talrijke pleegkinderen in Nederland worden in pleeggezinnen geplaatst waar het kind zich niet harmonisch⁸ kan ontplooien⁹. In sommige gevallen worden kinderen zelfs in leefgroepen (instellingen) geplaatst, vanwege het tekort aan pleeggezinnen. In Nederland is er een tekort aan pleeggezinnen, in het bijzonder aan islamitische pleeggezinnen. En dit terwijl kinderen bij voorkeur worden geplaatst in een pleeggezin met dezelfde religieuze¹⁰ en culturele¹¹ achtergrond. Alleen zo zal een kind met een veilig gevoel zijn of haar persoonlijkheid kunnen ontplooien. Stichting Kinderpostzegel sluit zich daarmee aan bij het Internationale Kinderrechtenverdrag dat bepaalt dat: *een kind 'voor de volledige en harmonische ontplooiing van zijn of haar persoonlijkheid, dient op te groeien in een gezinsomgeving, in een sfeer van geluk, liefde en begrip' en dat gezinsopvang de meest aangewezen optie is als kinderen niet thuis kunnen wonen.*¹²

Daarom heeft stichting Kinderpostzegel Nederland subsidie verstrekt aan zelforganisaties zoals bureau Trias Pedagogica met als doel dat de organisatie sleutelfiguren aanlevert. Met behulp van trainingen die door pleegzorginstelling Spirit worden aangeboden over pleegouderschap, worden voorlichtingen binnen het netwerk van deze zelforganisaties gehouden om islamitische pleeggezinnen te werven.

Bureau Trias Pedagogica wil alvorens het project start te weten komen waarom er een tekort is aan islamitische (Marokkaanse) pleeggezinnen. Ik zal deze centrale vraag beantwoorden in opdracht van bureau Trias Pedagogica door middel van deze afstudeeropdracht.

⁸ Harmonisch: zonder moeilijkheden

⁹ Ontplooien: ontwikkelen

¹⁰ Religie: godsdienst

¹¹ Cultuur: gedragsregels die bij een groep mensen hoort

¹² Bron: Artikel 20 Internationaal Verdrag Inzake De Rechten Van Het Kind.

2. Probleemformulering en centrale vraagstelling

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staan de onderzoeksvraag en de deelvragen centraal. Daarnaast worden de doelgroep en de doelstelling van het onderzoek toegelicht.

2.2 Doelgroep

De primaire doelgroep van mijn onderzoek bestaat uit bureau Trias Pedagogica en de Amsterdamse pleegzorginstelling Spirit. Deze doelgroep heeft baat bij onderzoek naar het tekort aan islamitische pleeggezinnen, omdat zij momenteel met dit maatschappelijk probleem kampen. De secundaire doelgroep bestaat uit islamitische (Marokkaanse) gezinnen, islamgeleerden en deskundige medewerkers van Spirit. Zonder het standpunt van deze doelgroep zou dit onderzoek onvolledig zijn geweest. Verder is mijn onderzoek bedoeld voor een ieder die betrokken is bij het onderwerp pleegzorg en die zich interesseert in de problematiek van het tekort aan islamitische gezinnen.

2.3 Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is om zicht te krijgen op hetgeen wat islamitische gezinnen in Amsterdam, in het bijzonder Marokkaans-Nederlandse gezinnen, weerhoudt om zich als pleeggezin beschikbaar te stellen. In dit onderzoek wil ik inzicht krijgen in de motivatie en beweegredenen van islamitische (Marokkaanse) gezinnen die ervoor open staan om wel pleegzorg te verlenen. Met het resultaat wil ik aanbevelingen doen die ertoe zouden kunnen leiden dat er in de toekomst geen sprake meer is van dit tekort.

2.4 Onderzoeksvraag

In deze onderzoek wordt onderzoek gedaan naar het tekort aan islamitische (Marokkaans-Nederlandse) pleeggezinnen. De volgende onderzoeksvraag staat hierin centraal: *Wat is de oorzaak voor het feit dat er in Amsterdam een tekort is aan islamitische pleeggezinnen, in het bijzonder als men kijkt naar Marokkaanse pleeggezinnen?*

2.5 Deelvragen

Uit de onderzoeksvraag zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

- Wordt er in pleegzorginstellingen in Amsterdam rekening gehouden met religieuze of culturele achtergronden bij het plaatsen van een pleegkind in een pleeggezin?
- Hoe kijkt islam aan tegen pleegzorg?
- In hoeverre beïnvloeden culturele factoren islamitische gezinnen bij het al dan niet verlenen van pleegzorg binnen verschillende etnische culturen?
- Het lijkt dat er in Amsterdam te weinig pleeggezinnen zijn met een Marokkaanse achtergrond. Welke factoren spelen hier een belangrijke rol?

3. Methode

3.1 Inleiding

Om antwoord te krijgen op de onderzoeksvraag en deelvragen heb ik gebruik gemaakt van verschillende onderzoeksmethoden. In dit hoofdstuk vindt u de verantwoording voor de gemaakte keuzes van deze onderzoeksmethoden.

2.2 Kwalitatief

Het onderzoek is een kwalitatief onderzoek geworden. Deze is gericht op het verkrijgen van informatie door in te gaan op achterliggende motivaties, meningen, wensen en behoeften van de doelgroep. Om antwoord te krijgen op mijn onderzoeksvraag heb ik de meningen, wensen en behoeften van mijn doelgroep betreffende pleegzorg verzameld en geanalyseerd. Ik heb voor deze vorm van onderzoek gekozen om er achter te komen wat islamitische (Marokkaanse) gezinnen werkelijk weerhoudt om pleegzorg te verlenen. Tevens biedt deze onderzoeksvorm de doelgroep de gelegenheid om mee te denken over mogelijke oplossingen. Door kwalitatief onderzoek verricht te hebben, kan ik met zekerheid conclusies en aanbevelingen verstrekken.

3.3 Onderzoeksmethode

Ik heb de volgende kwalitatieve onderzoekstechnieken gebruikt:

- Interview
- Focusgroep interview
- Observatie

Ik heb gebruik gemaakt van diepte-interviews. Met deze methode heb ik de meningen, motivaties, beweegredenen, wensen en behoeften van mijn doelgroep kunnen achterhalen. Doordat ik één op één gesprekken heb gevoerd met respondenten, was ik in staat naast de verbale communicatie ook de non-verbale communicatie te ontvangen. Ook het stellen van open vragen leidde tot veel informatie. Ik heb gebruik gemaakt van semigestructureerde interviews, waarbij de vragen vooraf al vast stonden. Gedurende het interview had ik de mogelijkheid om door te vragen als ik een onduidelijk antwoord kreeg en had ik tevens de gelegenheid om dieper op het onderwerp in te gaan.

De onderzoeksmethode Focusgroep interview heb ik met 5 Marokkaanse vrouwen uitgevoerd. Hierbij lag de focus op het onderwerp pleegzorg en als interviewer stelde ik vragen die vooraf bepaald waren. Ik heb voor deze methode gekozen om de verschillende perspectieven van de vrouwen op te merken. Tevens zijn respondenten bij deze manier van interviewen eerder geneigd een niet sociaal wenselijk antwoord geven. Omdat ik verschillende antwoorden ontving van de respondenten ontstond er bij iedere vraag een discussie tussen de vrouwen en met deze methode is de kans groot dat ik een betrouwbare indicatie van de respondenten verkrijg.

Gedurende een voorlichtingsbijeenkomst voor Marokkaanse moeders over het onderwerp pleegzorg ben ik gaan observeren. Ik heb de rol van een volledige waarnemer op me genomen, wat inhoudt dat men niet weet dat ik aan het observeren ben voor een onderzoek. Tijdens de bijeenkomst heeft Hanan Bouali (medewerker van Spirit) informatie gegeven over

pleegzorg. Daarnaast werd het tekort aan islamitische pleeggezinnen omschreven en werden de moeders opgeroepen om zich te ontfermen¹³ over een pleegkind. Gedurende de bijeenkomst was er veel interactie tussen de moeders en werd er flink gediscussieerd. Door voor deze onderzoekstechniek te kiezen, kreeg ik de mogelijkheid in te zien hoe de Marokkaanse gemeenschap daadwerkelijk over pleegzorg denkt.

3.4 Veldonderzoek en deskresearch

Het onderzoek bestaat zowel uit veldonderzoek¹⁴ als deskresearch¹⁵. Op deze manier wordt het onderzoek niet alleen op de praktijk gebaseerd, maar ook door theorie onderbouwd. Bij mijn deskresearch heb ik gebruik gemaakt van diverse artikelen, rapporten en boeken en heb ik gezocht naar informatie die al eerder is verzameld over pleegzorg en wat de term nu werkelijk inhoudt. Daarnaast heb ik literatuuronderzoek gedaan naar de thema's pleegzorg en islam, de organisatie Spirit, en de wetgeving in pleegzorg en heb ik vergelijkbare onderzoeken bestudeerd.

Omdat niet alle deelvragen beantwoord kunnen worden door middel van deskresearch, moet er ook veldonderzoek worden gedaan. Veldonderzoek is het verzamelen van informatie op een werkplek instelling. Mijn veldresearch bestaat uit informatie die ik heb verkregen van de doelgroep. Om dit onderzoek uit te voeren heb ik gebruik gemaakt van interviews, observatie en Focusgroep interview.

5.5 Betrouwbaarheid en validiteit¹⁶

Voor het onderzoek heb ik bewust gekozen om drie onderzoeksmethodes toe te passen, namelijk: interview, observatie en Focusgroep interview. Omdat mensen snel geneigd zijn om sociaal wenselijke antwoorden te geven in een interview, zorgt dit voor een mogelijke systematische fout in het onderzoek. Om de kans hierop te verkleinen, heb ik de andere twee methodes toegevoegd. Zo ontstond er tijdens mijn observatie en Focusgroep interview regelmatig een discussie tussen de respondenten en werd de kans op sociaal wenselijke antwoorden kleiner. Door de combinatie van deze drie methodes wordt de validiteit van het onderzoek vergroot.

Voor de betrouwbaarheid van het onderzoek is het een groot voordeel geweest dat ik zelf van Marokkaanse en islamitische afkomst ben en daardoor de moedertaal van de meeste respondenten spreek. Dit heeft er onder andere voor gezorgd dat men mij als onderzoeker eerder accepteerde en vertrouwde en tevens treedt hierdoor weinig tot geen kans op miscommunicatie in de taal op.

3.6 Bruikbaarheid

Het is belangrijk om een betrouwbaar onderzoek uit te voeren, omdat dit de enige manier is waarop het resultaat van waarde kan zijn voor de doelgroep. Het onderzoeksrapport geeft antwoord op de centrale vraag: *Wat is de oorzaak voor het feit dat er in Amsterdam een tekort is aan islamitische pleeggezinnen, in het bijzonder als men kijkt naar Marokkaanse pleeggezinnen?*

In dit rapport analyseer ik wat islamitische (Marokkaanse) gezinnen in Amsterdam ervan weerhoudt om zich als pleeggezin beschikbaar te stellen en verken ik de motivatie en

¹³ Ontfermen: zich het lot van iemand aantrekken en voor gaan zorgen

¹⁴ Veldwerk: is het verzamelen van onderzoeksgegevens dat doorgaans buiten plaatsvindt en waarvan de resultaten vaak op kantoor worden geanalyseerd en verwerkt

¹⁵ Deskresearch: het opsporen van gegevens die al eerder verzameld zijn

¹⁶ Validiteit: geldigheid

beweegredenen van islamitische (Marokkaanse) gezinnen die zich wel over een pleegkind willen ontfermen. Het doel is om deze informatie te laten bijdragen in de verbetering van de werkwijze waarop pleegzorginstellingen islamitische gezinnen werven. Op basis van de onderzoeksresultaten wil ik aanbevelingen doen die het tekort aan islamitische (Marokkaanse) pleeggezinnen mogelijk zou kunnen terugdringen.

3.7 Inductie en deductie

Een inductieve redenering ontwikkelt een verklarende theorie uit de feiten en verschijnselen. Hierbij werk je als onderzoeker van specifiek naar algemeen. Een deductieve redenering doet het tegenovergestelde, deze leidt de verschijnselen af uit algemene beginselen of theorieën, en wordt er dus van algemeen naar specifiek gewerkt.¹⁷

Dit onderzoek begint met een algemeen probleem, namelijk het tekort aan islamitische (Marokkaanse) pleeggezinnen. Vervolgens daalt het naar het concrete niveau waarin deel- en waarnemingsvragen zijn ontwikkeld en interviews zijn afgelegd met deskundigen, professionals en islamitische gezinnen (deductie). De praktijk antwoorden die hier uitkwamen, zijn vergeleken met de theorie (inductie).¹⁸

¹⁷ Bron: (www.encyclo.nl)

¹⁸ In hoofdstuk 9 (Combinatie praktijk & theorie) worden de resultaten vergeleken met de theorie (inductie)

4. Theoretische onderbouwing

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt het theoretisch kader over pleegzorg weergegeven. Voordat er een beeld geschetst kan worden over de factoren die een rol spelen bij het verlenen van pleegzorg, zal eerst de term pleegzorg worden toegelicht. Daarnaast wordt pleegzorginstelling Spirit geïntroduceerd en zullen artikelen met betrekking tot het thema aan bod komen, tevens worden voorbeelden uit de praktijk weergegeven.

4.2 Pleegzorg

Pleegzorg

Wanneer een kind tijdelijk in een ander gezin gaat wonen omdat de ouders niet meer voor hun kind kunnen of mogen zorgen, is er sprake van pleegzorg. In het geval dat er problemen zijn met kinderen in een gezin wordt er altijd eerst gekeken of de problemen thuis opgelost kunnen worden. Als dit niet mogelijk blijkt te zijn, wordt het kind in een ander gezin geplaatst, oftewel een pleeggezin.¹⁹

Pleegkinderen

Pleegkinderen zijn kinderen tussen 0 en 18 jaar die door verschillende omstandigheden door een ander gezin worden verzorgd. Meestal gaat het om minderjarigen die veel hebben meegemaakt en de kans is groot dat deze kinderen lichamelijk of verstandelijk gehandicapt zijn, een chronische ziekte, of leer- en gedragsproblemen hebben.²⁰

Pleegzorg in de volgende situaties:

Als de thuis situatie niet meer te handhaven is, wordt er hulp gevraagd van de ouders of grijpt Bureau Jeugdzorg in. In de volgende situaties kan een kind in aanmerking komen voor pleegzorg:

- Moeder wordt opgenomen in het ziekenhuis en er is geen opvang voor de kinderen.
- Het kind wordt verwaarloosd of mishandeld.
- De ouders kunnen de opvoeding (tijdelijk) niet meer aan door persoonlijke problemen.
- Het gedrag van een kind is zo lastig dat de ouders de opvoeding niet meer aankunnen en de moed opgeven.
- De zorg voor een gehandicapt kind is te zwaar voor de ouders.
- Het kind loopt weg van huis, omdat er regelmatig ruzie thuis is.²¹

Pleeggezin

Als een kind uit huis wordt geplaatst wordt er eerst gekeken of het kind in een bekend gezin terecht kan, zoals familie, vrienden of kennissen. Dit wordt een netwerkpleeggezin genoemd. Als dit niet mogelijk blijkt te zijn, wordt het kind in een pleeggezin geplaatst. Een pleeggezin is een gezin dat graag voor een pleegkind wil zorgen. Dit gezin staat geregistreerd bij een pleegzorginstelling. In Nederland wonen 10.000 kinderen in een pleeggezin.²²

¹⁹ Bron: (www.rijksoverheid.nl)

²⁰ Bron: (www.rijksoverheid.nl)

²¹ Bron: (www.rijksoverheid.nl)

²² Bron: (www.rijksoverheid.nl)

Pleegouders

Mensen die vrijwillig een kind van een ander willen verzorgen en opvoeden en hiervoor begeleiding van een maatschappelijk werker of pleegzorgbegeleider en onkostenvergoeding krijgen, zijn pleegouders.²³

Duur pleegzorg

Hoe lang pleegzorg precies duurt, is van te voren niet vast te stellen, maar het is in principe een tijdelijke oplossing. Het uiteindelijke doel is om kinderen terug te plaatsen bij de ouders, zodat deze zelf weer hun eigen kinderen gaan opvoeden. De lengte van een verblijf in een pleeggezin kan variëren van enkele dagen tot zelfs jaren, waarbij het de bedoeling is dat de ouders van de pleegkinderen in de tussentijd hun problemen oplossen.²⁴

Pleegvergoeding

Elke pleegouder heeft recht op een pleegvergoeding en dit bedrag wordt maandelijks uitgekeerd. Zie onderstaand schema voor de bedragen per leeftijdscategorie van het pleegkind:

Leeftijdscategorie	bedrag per maand	bedrag per dag
0 t/m 8 jaar	€ 504,00	€ 16,52
9 t/m 11 jaar	€ 510,00	€ 16,72
12 t/m 15 jaar	€ 555,00	€ 18,20
16 t/m 17 jaar	€ 614,00	€ 20,12
18 jaar en ouder	€ 620,00	€ 20,32

25

Naast de pleegvergoeding kunnen pleegouders een extra toeslag krijgen wanneer ze extra onkosten maken bij een crisisopvang, zorgen voor een gehandicapt kind of drie of meer pleegkinderen verzorgen. Pleegvergoeding wordt niet gezien als inkomen en is daarom belastingvrij.²⁶

Vormen van pleegzorg

- Dag pleegzorg: Het kind woont bij zijn/haar ouders, maar wordt enkele dagdelen per week opgevangen door een pleeggezin. De opvang is altijd na schooltijd.

²³ Bron: (www.rijksoverheid.nl)

²⁴ Bron: (www.rijksoverheid.nl)

²⁵ Bron: (www.rijksoverheid.nl)

²⁶ Bron: (www.rijksoverheid.nl)

- Pleegzorg in crisissituaties: Als er sprake is van een acute crisissituatie wordt het kind nog dezelfde dag in een pleeggezin geplaatst.
- Vakantiepleegzorg: Het kind wordt in de vakantie in een pleeggezin geplaatst om de ouders te ontlasten van de verzorging en opvoeding van hun kind.
- Weekendpleegzorg: Het kind wordt in de weekenden in een pleeggezin geplaatst om de ouders te ontlasten van de verzorging en opvoeding van hun kind.
- Pleegzorg voor langere tijd: Ook wel langdurige pleegzorg genoemd, omdat het kind voor lange tijd in een pleeggezin wordt geplaatst en het kind voorlopig niet meer naar de ouderlijke woning terug kan.
- Terug-naar-huis pleegzorg: Het kind wordt tijdelijk in een pleeggezin geplaatst, wat enkele maanden tot jaren kan duren. De verwachting is dat het kind uiteindelijk terug gaat naar de ouders.
- Tijdelijk pleegzorg: Bij tijdelijke pleegzorg is het onduidelijk wanneer het kind terug gaat naar de ouders.
- Netwerkpleegzorg: Als het kind bij een bekend gezin gaat wonen.²⁷

Ideale pleegouders

Iedereen kan in principe pleegouder worden. De leefsituatie waarin een ouder zich bevindt heeft geen invloed en het maakt niet uit of de ouder getrouwd of alleenstaand is, of wel of geen kinderen heeft. Het belangrijkste criterium is dat een pleegouder het kind structuur, warmte en veiligheid kan bieden. Er zijn wel een aantal voorwaarden om pleegouder te kunnen worden:

- De pleegouder moet minimaal 21 jaar zijn.
- De pleegouder moet een stabiele leefsituatie hebben.
- De pleegouder moet in het bezit zijn van een verklaring van geen bezwaar van de Raad voor de Kinderbescherming. De pleegzorginstelling vraagt deze verklaring aan voor de pleegouder nadat deze toestemming heeft gegeven.
- Regelmatig wordt er een medische verklaring gevraagd voor de aanmeldingsprocedure.²⁸

Pleegouder worden

Als een ouder interesse heeft voor het pleegouderschap, dan kan hij/zij een informatiepakket over pleegzorg aanvragen en een informatieavond bijwonen.

Als de pleegouder voldoet aan de voorwaarden en de informatieavond heeft bijgewoond dan kan men zich melden als aspirant-pleegouder²⁹. De ouder krijgt van Pleegzorg Nederland een uitnodiging voor een introductieprogramma. Dit introductieprogramma duurt een aantal dagdelen en wordt meestal verzorgd door een pleegzorginstelling in de regio waar de ouder woonachtig is. Tijdens het introductieprogramma is er een ervaren pleegouder aanwezig die uitgebreid kan vertellen over de praktijk.

Na het volgen van de introductiebijeenkomst komt er een medewerker van de pleegzorg bij de ouder thuis om de voorkeuren en mogelijkheden te bespreken. Aan de hand van dit gesprek bepaalt de ouder of hij/zij inderdaad pleegouder wil worden. Tevens zal de instelling hierna inschatten of deze persoon geschikt is om pleegouder te worden. Wanneer er verder geen bezwaren zijn, dan komt de ouder in het bestand van beschikbare pleegouders.

²⁷ Bron: (www.rijksoverheid.nl)

²⁸ Bron: (www.rijksoverheid.nl)

²⁹ Aspirant-pleegouder: Geïnteresseerde pleegouder

Als de ouder de voorbereidingsfase heeft doorlopen en geaccepteerd is door de pleegzorginstelling, dan kan de ouder een pleegkind toegewezen krijgen. Bureau Jeugdzorg zal hier een beslissing over maken en een pleegkind alleen bij de pleegouders plaatsen als het kind ook bij het gezin past.³⁰

Pleegprocedure

Na een indicatie van Bureau Jeugdzorg kan een kind bij een pleeggezin geplaatst worden. Bureau Jeugdzorg onderzoekt de situatie thuis en bepaalt in overleg met alle betrokkenen of pleegzorg de meest passende oplossing is. Daarna wordt er besproken welke vorm van pleegzorg nodig is.

Op basis van het indicatiebesluit³¹ van Bureau Jeugdzorg gaat de pleegzorginstelling op zoek naar een geschikt pleeggezin. Als deze is gevonden, maken het kind en de pleegouder kennis met elkaar. Als de kennismaking positief verloopt worden er achteraf afspraken gemaakt over het contact tussen de pleegouder en het pleegkind. De begeleiding van de pleegouders en het pleegkind, en de evaluatie van de plaatsing worden tevens besproken.

Een pleeggezin wordt begeleid door een maatschappelijk werker of een pleegzorgbegeleider van de pleegzorginstelling. Deze persoon is het aanspreekpunt voor opvoedingsvragen en andere praktische zaken en hij/zij onderhoudt tevens het contact met de ouders en Bureau Jeugdzorg.³²

Verskil tussen pleeggezin een gezinshuis of leefgroep

Pleeggezin:

Een pleegkind ervaart een pleeggezin als een (eigen) thuis. Het kind heeft meestal een pleegmoeder en pleegvader en soms ook een zusje of broertje erbij. Kinderen ervaren een pleeggezin vaak als een prettige sfeervolle omgeving waar ze zich (een normaal) kind voelen.

Gezinshuis:

In een gezinshuis wonen gezinshuisouders met gemiddeld zes pleegkinderen en soms ook hun eigen kinderen. In de meeste gevallen hebben de pleegkinderen een eigen kamer, maar soms komt het voor dat ze deze moeten delen met een ander pleegkind. Er zijn over het algemeen twee vaste ouders aanwezig, net zoals bij een pleeggezin. Zij kunnen eens in de zoveel tijd een weekend vrij nemen en de pleegkinderen worden in dat geval in een opvang of gastgezin opgevangen.

Leefgroep:

In een leefgroep wonen gemiddeld 8 tot 10 jongeren met verschillende groepsleiders in een huis, waar het niet is toegestaan het terrein te verlaten. Ook moeten de jongeren zich hier aan strikte regels houden. De samenstelling in een leefgroep wisselt van dag tot dag, omdat er dagelijks kinderen kunnen bij komen of weggaan.

Meest gunstige voor het pleegkind

Elk kind is anders, maar over het algemeen is een vast pleeggezin het beste voor een kind. Vaak zullen er in een pleeggezin aanpassingen nodig zijn en spanningen ontstaan tussen het pleegkind en pleeggezin, vooral in de beginfase. Maar uiteindelijk is een stabiele gezinssituatie het beste voor elk kind. Het kind moet zich 'normaal' kunnen voelen, net als elk

³⁰ Bron: (www.rijksoverheid.nl)

³¹ Een indicatiebesluit is een rechtsgeldig document, waarin staat op welke zorg u recht heeft. Dit document wordt afgegeven door Bureau Jeugdzorg.

³² Bron: (www.rijksoverheid.nl)

ander kind wat bij een gezin woont. Bij voorkeur heeft het kind een eigen huis met zijn eigen kamer. Dit is heel belangrijk voor de privacy van het kind als hij of zij zich ellendig voelt en zich dan kan terugtrekken. In een gezinshuis of leefgroep gaat het er anders aan toe. Het kind moet zich telkens aanpassen aan nieuwe pleegkinderen in het huis. Daarnaast lijkt het alsof de kinderen gestraft worden omdat er strengere regels gelden. Dit allemaal zorgt voor een groot aanpassingsvermogen van het kind. Een pleegkind is al erg kwetsbaar door wat er in zijn leven is afgespeeld, het kind is aan rust en stabiliteit toe. Het kind heeft rust, kalmte, liefde en warmte van een vaste pleegouder nodig. Bovendien is het leven in een pleeggezin dicht bij het 'normale' leven.³³

4.3 Tekort aan (islamitische) pleeggezinnen

Allochtone pleegkinderen

In Nederland zijn er naast autochtone kinderen ook kinderen met andere culturele achtergronden die een plaats nodig hebben in een pleeggezin. Helaas krijgen moslimkinderen in Nederland vaak te laat hulp, omdat het in veel islamitische culturen de gewoonte is om problemen binnen de familie op te lossen en omdat familie meestal in het vaderland woont, krijgen deze kinderen te laat hulp. Pleegzorg is voor veel allochtone gezinnen in Nederland onbekend en allochtone kinderen die hulp nodig hebben worden daarom vaak opgevangen in autochtone pleeggezinnen. Dit zorgt regelmatig voor problemen, omdat er een grote afstand bestaat tussen de omgangsvormen binnen het pleeggezin en de normen en waarden die het kind van de eigen ouders heeft meegekregen. In deze situatie wordt er een extra groot aanpassingsvermogen gevraagd van het kind, dat hier erg onzeker van kan worden. Ook nadat het kind terug thuis wordt geplaatst kunnen de twee verschillende opvoedstijlen nog voor veel moeilijkheden zorgen.³⁴

Uit de cijfers van Factsheet Pleegzorg³⁵ blijkt dat de afgelopen tien jaar het aantal kinderen dat gebruik maakt van pleegzorg verdubbeld is. Van ongeveer 11.000 naar 20.498 kinderen. Op 1 januari 2011 stonden 361 kinderen op de wachtlijst voor pleegzorg. Dit kan er op duiden dat er een tekort is aan pleeggezinnen in Nederland.³⁶

Tijdens een uitzending van het programma Focus van de Nederlandse Moslim Omroep (NMO) is het mogelijke tekort ook door deskundigen naar voren gebracht. Volgens Hennie van de Martel, werkbegeleider bij Bureau Jeugdzorg in Amsterdam en oud kinderrechtster Anita Leeser Gassan is er een tekort aan zowel allochtone als autochtone pleeggezinnen in Nederland.³⁷

Het tekort wordt bevestigd in verschillende onderzoeken. Omaima Korz-Noor is één van de sociologen die onderzoek op dit gebied heeft verricht en uit haar onderzoek is gebleken dat de voornaamste oorzaak van het tekort de onwetendheid bij allochtonen gezinnen is. In 1997 is Korz-Noor begonnen met het opzetten van een project dat gericht is op de werving van allochtone pleegouders in Tilburg. Wegens succes is vervolgens de stichting Kompaan opgezet die complexe problemen in gezinsverband helpt op te lossen. Kompaan is momenteel een van de weinige pleegzorgbemiddelaars in Nederland die actief allochtone pleegouders zoekt. Doelstelling van stichting Kompaan is in de eerste plaats de pleegzorgpositie van pleegkinderen te verbeteren. In de tweede plaats willen ze allochtone

³³ Bron: Besten,G (inhuisplaatsen.nu)

³⁴ Bron: (Kleurrijke pleegzorg)

³⁵ Cijfers die de regionale pleegzorginstellingen leveren

³⁶ Bron: (www.rijksoverheid.nl)

³⁷ Uitzending: NMO 1 feb 2009

gezinnen informeren over pleegzorg en hen stimuleren om zich als pleeggezin aan te melden.³⁸

4.4 Pleegzorginstelling Spirit

Pleegzorg in Amsterdam

De jeugdhulpverlening in Nederland is provinciaal georganiseerd en in Amsterdam is Spirit verantwoordelijk voor de pleegzorg. De belangrijkste jeugdhulpverleningsinstellingen in Amsterdam en omstreken zijn de bureaus Jeugdzorg. Spirit heeft ook te maken met Mentrum en de Raad voor de Kinderbescherming. Deze instellingen komen het eerst in contact met kinderen die in de problemen zitten. Zij bekijken wat er met het kind moet gebeuren. Bureaus Jeugdzorg en Mentrum stelen de indicatie vast en als het kind in een pleeggezin moet worden geplaatst biedt Spirit deze hulp op indicatie.

Naast Spirit houden in de stadsregio Amsterdam nog 3 landelijke en bovenregionale instellingen zich bezig met pleegzorg.

De instellingen zijn:

- William Schikker Groep: houdt zich bezig met pleegzorg voor kinderen met een beperking.
- Stichting Nidos: richt zich op de opvang van alleenstaande minderjarige asielzoekers.
- Stichting Bascule: richt zich op de opvang van kinderen die intensieve begeleiding nodig hebben.³⁹

4.5 Opvattingen over pleegzorg

Zorgen voor het kind van een ander

Dwight (4) en Danisha (6) zijn de Antilliaanse pleegkinderen van Fatima el Khamlichi (51). De Antilliaanse broer en zus wonen anderhalf jaar bij Fatima thuis. De kleuters zijn niet de eerste kinderen die mevrouw el Khamlichi opvangt, want ze heeft de afgelopen 5 jaar al voor 7 kinderen gezorgd. Mevrouw el Khamlichi had de voorkeur voor islamitische pleegkinderen, want dat vond ze praktischer. Ze zegt hierover: *“Moslimouders steunen je in je manier van opvoeden, zo zal je geen strijd met ze hebben.”*

Conny Zeilstra (hoofd servicepunt pleegzorg van Spirit Amsterdam) ziet die instelling ook bij moslimouders. Zij hechten waarde aan een pleeggezin met dezelfde opvattingen. Als dit niet mogelijk blijkt te zijn, kijkt Spirit pleegzorg in hoeverre een pleeggezin in staat is aan de wensen van de ouders tegemoet te komen, bijvoorbeeld dat het kind halal eet. Het is echter nooit bewezen dat het plaatsen van kinderen bij pleegouders op afkomst beter is. Maar vanuit moreel oogpunt is het beter om kinderen bij pleegouders te plaatsen die dezelfde culturele achtergrond hebben. Dit zal minder aanpassing vergen van het kind aldus onderzoeker Mariska de Baat van het Nederlands Jeugdinstituut. Momenteel wonen er ongeveer 1200 Amsterdamse kinderen in een pleeggezin. 100 Amsterdamse kinderen wachten nog op een plaats en komen in de tussentijd in een groepsopvang terecht. Volgens Conny Zeilstra weten veel mensen niet wat pleegzorg is en hoe hoog de nood is. De afkomst van pleegkinderen wordt niet geregistreerd, maar men mag ervan uit gaan dat grofweg de helft allochtoon is. Bij een uithuisplaatsing wordt altijd eerst gekeken of een kind bij iemand van het netwerk terecht kan. In de helft van de gevallen lukt dit niet. Pleegouders mogen een kind vooraf niet weigeren op basis van zijn culturele achtergrond. Fatima el Khamlichi melde zich 5 jaar geleden aan voor pleegzorg om haar kleinzoon op te vangen. Sindsdien is ze benaderd of ze

³⁸ Bron: Omaima Korz Noor (1998), ‘Project pleegzorg Moslimkinderen’ In: Mobiel

³⁹ Bron: (www.spirit.nl)

ook voor andere kinderen wilde zorgen. Fatima zegt *“ik zie Marokkaanse vrienden en familieleden de stap niet gauw nemen. Ze vinden het moeilijk om zelf nog kinderen groot te brengen”*. Fatima heeft zelf graag kinderen om haar heen. Zeilstra van Spirit Amsterdam merkt dat Turkse en Marokkaanse ouders niet bekend zijn met pleegzorg. Spirit heeft hierom contact opgenomen met een imam. Volgens de imam kan het zijn dat moslims pleegouderschap verwarren met adoptie. Adoptie is namelijk niet toegestaan binnen de islam. Fatima el Khamlichi heeft goed contact met de biologische moeder van Dwight en Danisha, ze bellen elkaar regelmatig op. Volgens mevrouw el Khamlichi zou het verschil in de culturele achtergrond in de toekomst voor problemen kunnen zorgen. Als Dwight en Danisha op hun 14de verkering krijgen, kan mevrouw el Khamlichi dit vanuit een islamitische achtergrond niet accepteren, terwijl hun biologische moeder hier geen bezwaar tegen heeft. Een ander praktisch probleem is dat de dochters van Fatima binnenshuis een hoofddoek moeten dragen als Dwight ouder wordt. Door deze culturele verschillen heeft ze met pijn in het hart besloten de kinderen niet tot hun 18de op te voeden. De biologische moeder zei met tranen in haar ogen *“Ik ben heel blij dat Fatima hun pleegmoeder is.”*⁴⁰

Yaaqoeb is nu ‘neutraal katholiek’, reportage moslim-pleegkind bij christelijke ouders.

Voor elke moslimouder is het een nachtmerrie als zijn/haar kind in een christelijke pleeggezin wordt bekeerd. Dit overkomt Latifah Odriss (36) uit het Limburgse dorp Belfeld. In april 2012 werd haar 8 jarige zoon Yaaqoeb tegen haar zin in gedoopt. Yaaqoeb werd in september 2011 uit huis geplaatst, omdat Latifah de zorg niet meer aankon. Mevrouw Odriss heeft de doopovereenkomst getekend, maar zelf zegt ze zwaar onder druk te zijn gezet door de pleegouders. De pleegouders willen niet veel kwijt over de doop. Naar zeggen van mevrouw Odriss mocht ze haar zoontje enkel twee uur per maand zien van de pleegouders. De biologische moeder heeft al lange tijd aangedrongen op ruimere bezoeken. De pleegouders wilden hiermee instemmen als de moeder zou tekenen voor de doop. Latifah beschrijft het als *“een wanhoopsdaad, ik wilde hem heel graag langer bij me hebben”*. Wanneer Latifah Odriss zich heeft beseft wat ze heeft gedaan, klopt ze overstuur bij haar advocaat Naher Birrou en hij laat haar onmiddellijk Bureau Jeugdzorg bellen. Deze heeft de situatie helemaal niet alarmerend gevonden; zij konden zich een doop wel voorstellen. De heer Birrou verwijt Bureau Jeugdzorg nalatigheid: *“na zo’n signaal behoort Jeugdzorg beide partijen bij elkaar te roepen. Dit is helaas niet gebeurd en de zondag erop is Yaaqoeb gedoopt.”* Volgens Bureau Jeugdzorg Limburg zijn ze niet op de hoogte gesteld van de afgedwongen overeenkomst. Een woordvoester van Jeugdzorg zegt dan ook: *“zonder onze toestemming heeft het pleeggezin het kind nooit mogen dopen.”* Bureau Jeugdzorg zal dan ook geen stappen ondernemen om de doop ongedaan te maken, ‘hij zal zelf moeten beslissen als hij 18 word’. Tussen de biologische moeder en de pleegouders is er de afgelopen jaar een strijd geweest over de religie. De pleegouders vinden dat Yaaqoeb voorlopig ‘neutraal katholiek’ blijft, de biologische moeder vindt dit ondenkbaar. Yaaqoeb krijgt bij de pleegouders thuis varkensvlees, de pleegouders willen niet omrijden voor halalvlees. Tevens probeert Yaaqoeb de hoofddoek van zijn biologische moeder af te rukken als zij die om heeft tijdens het bidden. Bureau Jeugdzorg heeft besloten dat Yaaqoeb nog bij de pleegouders blijft. Advocaat Birrou noemt de passiviteit van Jeugdzorg ‘schandalig’ en wil afdwingen dat Jeugdzorg de doop ongedaan maakt. Tevens zal hij de rechter vragen mevrouw Odriss het ouderlijke gezag terug te geven, zodat Yaaqoeb weer bij haar kan wonen. De gezinssituatie van Latifah Odriss is volgens Birrou totaal veranderd. In de moslimgemeenschap in Limburg is er een hoop onrust door Yaaqoeb’s doop veroorzaakt. De meidenorganisatie Moslima’s Actief uit Roermond is

⁴⁰ Bron: Zorgen voor het kind van een ander. H. Taghi Bakkali, 2011

op internet een steunactie begonnen en honderden emotionele reacties zijn binnengekomen. De zaak Odriss bevestigt het negatieve beeld dat bij veel moslimgezinnen bestaat over jeugdzorg en er doen verhalen de ronde dat moslimkinderen expres bij ongelovige gezinnen worden onderbracht.

Pleegzorg Nederland weet niet hoeveel moslimkinderen in christelijke of atheïstische pleeggezinnen worden geplaatst. Volgens woordvoerster Jannete Reukers is er duidelijk een groot tekort aan islamitische pleeggezinnen. In het voorjaar riep de organisatie in het islamitische actualiteiten programma Moslimgezinnen zich op te geven voor pleegzorg. Volgens Reukers wordt er bij autochtone kinderen eerst gezocht naar netwerkpleegzorg, maar 40 procent van de kinderen kan daar helaas niet terecht, als er sprake is van mishandeling of misbruik. Kinderen die niet binnen het netwerk worden opgevangen gaan naar pleegouders die zich hebben aangemeld. In de bestandspleegouders zijn moslimouders op één hand te tellen. Volgens Reukers is de drempel te hoog, doordat de aanmeldingsroutes te abstract zijn voor allochtone ouders.

Socioloog Omaima Korz-Noor van de landelijke stichting Promotie Arabische en Turkse vrouwen, werkt al 14 jaar in de pleegzorg. Volgens Korz-Noor zijn er meer dan voldoende islamitische gezinnen die bereid zijn een kind op te nemen. *“Het probleem ligt bij de werving. Maar dit wordt als jaren geroepen en er verandert niets!”*⁴¹

Het paradijs

Pleegzorg Nederland heeft een landelijke campagne gelanceerd om meer moslimgezinnen te werven. Pleegkinderen komen uit gezinnen waar ze moeilijke omstandigheden hebben meegemaakt en zijn vaak boos, verdrietig, bang en zelfs verwaarloosd. Het is daarom belangrijk dat er een goede match gemaakt wordt tussen het kind en het pleeggezin. Het is noodzakelijk om rekening te houden met de culturele en religieuze achtergrond van zowel het pleeggezin als het pleegkind. Het aantal islamitische pleegkinderen groeit landelijk, terwijl er aan gezinnen met dezelfde achtergrond een groot tekort is. Ouders van pleegkinderen kunnen tijdelijk niet voor hun kinderen zorgen en wanneer de kinderen in pleeggezinnen terecht komen kan dit maanden en soms jaren duren. Het dragen van de verantwoordelijkheid om voor andermans kinderen te zorgen is erg zwaar en ingewikkeld. Een vraag waar veel zorginstellingen mee zitten is waarom het ze niet lukt om moslim pleeggezinnen te vinden. Net als werven in de kerk niet meer helpt, voldoet het werven in de moskeeën ook niet meer. De moslims die in aanmerking komen om pleegzorg op zich te nemen zijn net zo gemoderniseerd als Nederlandse pleeggezinnen. Het is de taak van Pleegzorg Nederland bij de werving rekening te houden met de doelgroep. Wat werkt nu wel en wat werkt niet bij allochtone ouders? Persoonlijk contact, vertrouwen winnen, voorbeelden laten zien, regels omtrent pleegouderschap in begrijpelijk en vooral in eigen taal uitleggen werkt bij deze doelgroep veel beter. Het is onterecht om alleen maar de doelgroep de schuld te geven. *“Moslims zijn al eeuwen beschikbaar voor pleegouderschap. Waarom zou dat in Nederland niet lukken? De profeet Mohamed (s.w.t.)⁴² was zelf wees en is opgevoed door zijn oom en opa. Wees en pleegkinderen opvoeden brengt een mens dichterbij het paradijs. Dit geldt voor alle gelovigen.”*⁴³

⁴¹ Bron: Yaaqoeb is neutraal katholiek?. J.Groen, 2011

⁴² Soebhana Wa Ta'aala: Vrede zij met hem.

⁴³ Bron: Het Paradijs. Gastschrijver, 2011

‘Crisisopvang geeft ons energie’

Josien de Vries en haar man Willem vormen met hun 2 kinderen het vaste gezin. Al sinds jong meisje droomde Josien ervan directrice te worden van een kindertehuis en haar droom is aardig uitgekomen: Josien en haar man vangen pleegkinderen op in crisisgevallen. De gezinssamenstelling is vrijwel dagelijks anders. Crisisopvang duurt meestal enkele weken of maanden, maar soms ook wel jaren. Josien en Willem hebben een groot huis, 2 woonkamers en een stuk of 8 slaapkamers.

Op de eettafel ligt een Bijbel, dit is de grote inspiratiebron van het echtpaar. Josien vertelt “*je leeft niet alleen voor jezelf.*” Het echtpaar draagt het geloof aan, maar hebben niet de drang de kinderen te bekeren. Josien en haar man vangen kinderen van allerlei afkomst en religies op. Islamitische kinderen krijgen op verzoek van de ouders geen varkensvlees, als het mogelijk is zelfs halal vlees. De pleegouders begeleiden de bezoeken aan de moskee niet, maar ze vinden het prima als de biologische ouders hun kind ophalen voor een moskeebezoek.

Behalve het geloof dat het echtpaar motiveert, vinden ze het gewoon ontzettend leuk om pleegouders te zijn. Het echtpaar krijgt veel energie rond een crisisplaatsing. De kinderen hebben meestal veel meegemaakt. Josien vindt dit natuurlijk wel moeilijk, maar het is vooral uitdagend. Tevens vindt ze het geweldig om het kind te zien opbloeien. Volgens Josien is het belangrijk om te realiseren dat het nooit je eigen kind wordt, hoe sterk soms de band kan zijn. De biologische ouders spelen een groot rol, zelfs als er nauwelijks contact is. Tevens blijven de kinderen loyaal naar hun eigen ouders.⁴⁴

4.6 Pleegzorg & Islam

In de Koran is barmhartigheid jegens de wezen een belangrijk terugkerend onderwerp. Er wordt continu gewezen op de verantwoordelijkheid van de moslim tegenover het welzijn van de wees⁴⁵ en andere hulpbehoevenden.

De koran zegt het volgende hierover:

*"Het is geen deugd, dat je jouw gezicht naar het Oosten of naar het Westen wendt, maar waarlijk deugd is in hem, die in God, de Laatste Dag, de engelen, de Boeken en de profeten gelooft en die van zijn vermogen geeft uit liefde voor Hem aan de verwanten, de wezen, de armen, de reiziger, de bedelaars en voor het vrijkopen van slaven en die het gebed onderhoudt en de Zakaat betaalt; verder in degenen, die hun belofte nakomen, wanneer zij een belofte doen en de geduldigen in armoede, in kwellingen en in oorlogstijd; dezen zijn het, die bewezen hebben, waarachtig te zijn en dezen zijn vromen".*⁴⁶

De hadith⁴⁷ zegt het volgende hierover:

"Als iemand het hoofd van een wees streelt, zal hij door God beloond worden voor elk haartje die zijn hand heeft aangeraakt en als iemand een weeskind goed behandelt onder zijn

⁴⁴ Bron: ‘crisisopvang geeft ons energie’ A.Tuyl, 2008

⁴⁵ Wees: Kind zonder ouders

⁴⁶ Bron: Koran 2:177

⁴⁷ Hadith: overlevering van het leven van de Profeet

*verzorging, hij en ik zullen zoals deze twee zijn in het paradijs” en de profeet wees naar zijn twee samengevoegde vingers.*⁴⁸

De profeet Mohammed (vz mh)⁴⁹ was zelf ook een wees. Gedurende zijn kindertijd werd hij verzorgd door zijn pleegmoeder Halima. Na zijn 6de jaar werd hij door zijn oom grootgebracht. De profeet weet als geen ander hoe belangrijk het voor een kind is om bescherming, zorg en opvoeding te genieten. Mohammed (vz mh) heeft uiteindelijk zelf een weeskind in zijn gezin opgenomen en grootgebracht als zijn eigen zoon.

In de volgende verzen wijst Allah (s.w.t) op het lot dat iedereen kan treffen, en derhalve een hand moet toereiken aan de hulpbehoevenden en hen moet respecteren:

*“Heeft Hij jou niet als wees gevonden en jou in bescherming genomen?
En Hij heeft jou dwalend gevonden en jou geleid.
En Hij heeft jou behoeftig gevonden en rijk gemaakt.
Daarom, wat de wees betreft: beledig hem niet”.*⁵⁰

51

Pleegzorg binnen de Islam

In de Islam is er een groot verschil tussen adoptie en pleegzorg. De Islam verbiedt adoptie, pleegzorg (Kafala)⁵² is toegestaan binnen de Islam. Adoptie is in de Islam niet toegestaan, omdat de biologische identiteit van een kind duidelijk moet blijven. Bij pleegzorg blijft het kind contact houden met de biologische ouders en de familienaam en erfenis worden niet aangetast.

Pleegzorg is het tijdelijk opvangen van een minderjarige in het gezin. Het gezin neemt voor een bepaalde of onbepaalde periode de opvoeding en verzorging van het kind op zich. De verantwoordelijkheid nemen voor kinderen die niet thuis kunnen wonen, wordt wel aangemoedigd binnen de Islam. De pleeggezinnen dienen goed te zijn voor een pleegkind, hun liefdevol opvangen en van hun kwetsbaarheid geen misbruik te maken. In de Koran wordt voortdurend gewezen op de verantwoordelijkheid van de moslim tegenover het welzijn van de wees en andere hulpbehoevenden.

De profeet Mohammed (s.w.t) was zelf ook een wees en is opgevangen door familie. Als volwassene heeft de profeet Mohammed (s.w.t) ook een pleegkind in zijn gezin opgevangen en hem grootgebracht als zijn eigen zoon.⁵³

⁴⁸ Overgeleverd door at-Tirmidhiy

⁴⁹ Vrede zij met hem.

⁵⁰ Bron: Koran: 93: 6-9

⁵¹ Bron: (www.eenpleegkind.nl)

⁵² Kafala: De kafala is een kinderbeschermingsmaatregel naar Islamitisch recht en wordt in een aantal islamitische landen gebruikt als alternatief voor adoptie.

⁵³ Bron: Pleegzorg en de islam. Gastschrijver, 2009

4.7 Wetgeving pleegzorg

Het Internationale Kinderrechtenverdrag (IVRK) bepaalt dat een kind ‘voor de volledige en harmonische ontplooiing van zijn of haar persoonlijkheid, dient op te groeien in een gezinsomgeving, in een sfeer van geluk, liefde en begrip’ en dat gezinsopvang de meest aangewezen optie is als kinderen niet thuis kunnen wonen.⁵⁴

Rechten van de pleegouders

Pleegouders hebben een aantal rechten waaronder een goede begeleiding van de Voorziening voor Pleegzorg Nederland. Pleegouders hebben ook recht op onkostenvergoeding en zorgverlof. De rechtspositie van pleegouders wordt de laatste jaren steeds verbeterd. Het wetsvoorstel Herziening Kinderbeschermingsmaatregelen is hier een voorbeeld van. Hierin staat dat een pleegkind dat een jaar of langer in een pleeggezin woont, daar niet door Bureau Jeugdzorg mag worden weggehaald zonder toestemming van de pleegouders. Daarnaast is er een wetsvoorstel Verbetering Positie Pleegouders in de maak waarin pleegouders een aantal nieuwe rechten krijgen zoals:

- Medezeggenschapsrecht⁵⁵
- Recht op goede informatievoorziening
- De mogelijkheid om een vertrouwenspersoon in te schakelen bij vragen of problemen met de zorgaanbieder die pleegzorg biedt.⁵⁶

De wet op Jeugdzorg is op 1 januari 2005 van kracht geworden. Deze wet moet leiden tot meer cliëntgericht werken in de jeugdzorg, wat inhoudt dat de werkelijke behoefte van de jongere en zijn opvoeder meer centraal staat. Dit betekent dat de ouders van het pleegkind alle recht hebben om te eisen dat hun kind in een islamitisch pleeggezin wordt opgevangen.

De volgende artikelen met betrekking tot kinderrechten hebben invloed op het recht dat een kind in een gezin opgroeit dat voldoet aan de eisen om de nationaliteit, cultuur, taal en religie van het kind te handhaven.

- **Artikel 3 Belang van het kind**

Het belang van het kind moet voorop staan bij alle maatregelen die kinderen aangaan. De overheid moet het welzijn van alle kinderen bevorderen en toezicht houden op alle voorzieningen voor de zorg en bescherming van kinderen.

- **Artikel 8 Identiteit**

Het kind heeft het recht zijn of haar identiteit te behouden, zoals nationaliteit, naam en familiebanden. De overheid steunt het kind om zijn of haar identiteit te herstellen als die ontnomen is.

- **Artikel 14 Vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst**

Het kind heeft recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst en de vrijheid deze te uiten. De overheid respecteert de rechten en plichten van ouders en voogden om het kind te (bege)leiden bij de uitoefening van dit recht op een manier die past bij zijn of haar leeftijd en ontwikkeling.

- **Artikel 20 Kinderen zonder ouderlijke zorg**

⁵⁴ Bron: artikel 20 Internationaal Verdrag Inzake De Rechten Van Het Kind.

⁵⁵ Medezeggenschapsrecht: Het recht om invloed uit te oefenen.

⁵⁶ Bron: (www.rijksoverheid.nl)

Een kind dat tijdelijk of blijvend niet in het eigen gezin kan opgroeien heeft recht op bijzondere bescherming. De overheid zorgt voor alternatieve opvang, zoals een pleeggezin of indien nodig een kindertehuis.

- **Artikel 30 Kinderen uit minderheidsgroepen**

Een kind uit een etnische, religieuze of linguïstische minderheidsgroep heeft recht om zijn of haar eigen cultuur te beleven, godsdienst te belijden of taal te gebruiken.⁵⁷

4.8 Good practice

In de volgende paragraaf wordt aandacht besteed aan twee eerder opgezette projecten gericht op het werven van islamitische pleeggezinnen, omdat deze projecten mogelijk als voorbeeld kunnen dienen voor een Amsterdams vervolg.

Moslim pleegzorg

Steeds meer moslimkinderen komen in de pleegzorg terecht. Maar in de bestanden van de instellingen voor pleegzorg zijn er nauwelijks islamitische pleeggezinnen. Moslimkinderen worden daarom vaak opgevangen door niet-islamitische pleegouders. Om hier verandering in te brengen zijn in Brabant en Rotterdam wervingsprojecten opgezet die moslimpleeggezinnen moeten trekken. Het probleem zit niet in de bereidwilligheid van moslims om pleegkinderen op te vangen, maar in de aansluiting van werving en voorlichting bij de leefwereld van de moslimbevolking.

Een pleeggezin moet goed aansluiten bij de ontwikkeling en beleving van het kind. Daarin spelen cultuur en levensbeschouwing een aanzienlijke rol. Het belang van voldoende moslimpleeggezinnen is dan ook erg groot. Moslims kloppen niet snel aan bij hulpverlenende instanties, omdat familieproblemen binnen het gezin of de familie worden opgelost. Familie is meestal bereid om kinderen thuis op te vangen, maar dit gebeurt op een onofficiële manier. De moslimgemeenschap is er over het algemeen niet van op de hoogte dat de opvang ook via een officiële weg geregeld kan worden en dat men hier financiële ondersteuning en begeleiding in de opvoeding voor kan krijgen.

Drie jaar geleden [2009] is het project Pleegzorg Moslimkinderen opgezet door Voorzieningen Voor Pleegzorg (VVP) Brabant op verzoek van de commissie Maatschappelijke Activering Moslims en in samenwerking met de provinciale steunfunctie Prisma Brabant. Het project is het eerste initiatief in Nederland dat actief moslimpleegouders probeert te werven.

Volgens project coördinatrice Omaima Korz-Noor zijn moslim ouders zeer gemotiveerd om zich als pleegouder in te zetten. Zo heeft het project met succes 24 moslimgezinnen kunnen overtuigen om zich in te zetten als pleeggezin, mede doordat de voorlichtingsbijeenkomsten om moslimouders te werven in de moedertaal (Arabisch) werden gegeven. Dit betekent niet alleen dat de informatie in begrijpelijke taal wordt aangeboden, maar ook dat ze begrijpelijk worden benaderd. De eigen taal raakt mensen, want taal is emotie. Hierdoor kan er een vertrouwensklimaat van de grond komen. Een andere succesfactor voor het wervingsproject, aldus Omaima Korz-Noor, waren de locaties van de voorlichtingsbijeenkomsten. Deze vonden voornamelijk plaats op plekken waar veel moslims samenkomen, zoals buurthuizen, vrouwenverenigingen, moskeeën en islamitische scholen. Tevens is het volgens de coördinatrice cruciaal om de mensen vanuit religieuze inspiratie te motiveren voor pleegzorg. In de Islam wordt er ook gewezen op het belang van de zorg voor pleeg- en wees kinderen.

⁵⁷ bron: Internationaal Verdrag Inzake De Rechten Van Het Kind. (kinderrechten.nl)

Het grootste voorbeeld is de profeet Mohammed (s.w.t) die zelf werd opgevoed door zijn opa en oom, in de Koran staan meerdere verzen die moslims motiveren om zich over een pleegkind te ontfermen.

Pleegzorg Moslimkinderen heeft bewezen dat moslims graag bereid zijn de verantwoordelijkheid als pleegouder op zich te nemen. De volgende stap is om gezinnen voor te bereiden op het pleegouderschap.

Hoe toegankelijk zijn de voorzieningen van pleegzorg voor moslimouders?

De 7-STAP methode is in Nederland de meest gebruikte methode om gezinnen voor te bereiden op de zorg voor een pleegkind. Volgens Omaima Korz-Noor levert deze cursus voor moslim ouders uit de tweede generatie geen problemen op. Dit is echter wel het geval bij de eerste generatie moslim ouders in Nederland. Hier liggen de obstakels vooral bij de werkvormen zoals rollenspellen. In islamitische landen ontvangt men informatie zonder het te beleven. De ouders zijn niet bekend met werkvormen als het rollenspel. Daarnaast ligt het bespreken van thema's als seksualiteit in een gemengde man-vrouw groep erg gevoelig. Volgens Korz-Noor moet er een voortraject worden aangeboden van een aantal bijeenkomsten waarin opvoedingsstijlen in de eigen cultuur en in Nederland worden besproken. Ook moet er informatie gegeven worden over jeugdzorg en jeugdhulpverlening in relatie tot pleegzorg en over de rechten van het kind vergeleken met de visie uit de eigen cultuur. Bovendien is het erg belangrijk dat er meer moslimhulpverleners worden aangesteld, zodat de informatie sneller en makkelijker wordt geaccepteerd.^{58 59}

Kompaan Pleegzorg

Kompaan Pleegzorg is in 1996 ontstaan in Tilburg en is sinds 2010 één van de weinige zorgaanbieders in Nederland die actief op zoek is naar moslimpleegouders. Op de website van Kompaan valt moslimpleegzorg onder de verschillende vormen van pleegzorg.

Kompaan is in Tilburg en omgeving zeer actief in het bekend maken van het begrip pleegzorg onder allochtonen, vooral onder islamitische groepen. Volgens Layla Lamhamdi, (medewerkster bij Kompaan moslimpleegzorg) *“is pleegzorg onder allochtonen een onbekend begrip. Het is heel normaal dat men voor de kinderen van een ander zorgt. Alleen weet men niet dat dit op een officiële manier kan worden gedaan.”*

Stichting Kompaan is vooral actief in het werven van bestandspleeggezinnen. Bij Turkse en Marokkaanse gezinnen gaat de voorkeur naar netwerkpleegzorg, omdat binnen deze culturen problemen eerst binnen de familie worden opgelost. Bij netwerkpleegzorg is het belangrijk dat er strikte regels worden gesteld. In deze islamitische gemeenschappen doet men veel voor elkaar en het risico is groter dat de ouders van het kind, het kind bijvoorbeeld vaker bezoeken dan is afgesproken. Ondanks dit risico is volgens Kompaan netwerkpleegzorg efficiënter dan bestandspleeggezinnen. Er zijn echter veel islamitische gezinnen zonder familiebanden in Nederland en is er dus veel vraag naar islamitische bestandspleeggezinnen.⁶⁰

⁵⁸ (www.spior.nl)

⁵⁹ SPIOR staat voor Stichting Platform Islamitische Organisaties Rijnmond. Het is een koepelorganisatie van Islamitische organisaties in Rotterdam en omstreken.

⁶⁰ Bron: Netwerk pleegzorg in allochtone gezinnen. M. Kruis, 2008

5. Pleegzorginstelling Spirit

5.1 Inleiding

Met behulp van uitspraken van twee medewerkers van Spirit wordt er antwoord gegeven op de deelvraag: *Wordt er door pleegzorginstellingen in Amsterdam rekening gehouden met religieuze of culturele achtergronden bij het plaatsen van een pleegkind in een pleeggezin?* Allereerst wordt de pleegprocedure van Spirit behandeld aan de hand van interviews met medewerkers van de pleegzorginstelling, waarna er dieper wordt ingegaan op de rol van godsdienst en etniciteit tijdens de pleegprocedure. Vervolgens worden de stappen beschreven die door Spirit zijn ondernomen om pleegkinderen bij gezinnen met dezelfde religieuze en culturele achtergrond te plaatsen, met een tussenconclusie tot slot.

5.2 De pleegprocedure

Op het moment dat de situatie van het kind zodanig is dat het kind niet meer thuis kan blijven wonen, wordt het kind bij Spirit aangemeld voor een pleeggezin. Het kind kan geplaatst worden bij een netwerkpleeggezin of een bestandspleeggezin. Conny Zeilstra (afdelingshoofd pleegzorg Spirit) zegt hierover: *“De voorkeur gaat uit naar het netwerk van het pleegkind, dit is het meest vertrouwd en het meest dichtbij. Als dit onmogelijk blijkt te zijn, komt het kind op de wachtlijst voor een bestandspleeggezin.”* Een bestandspleeggezin is een vreemd gezin voor het pleegkind, dit zijn ouders die zich hebben opgegeven als pleegouders. Vaak komen kinderen in een crisis binnen en zij worden geplaatst in een crisispleeggezin, wat spoedhulp ontvangt.

De begeleiding van een pleeggezin wordt verzorgd door een Jeugd Maatschappelijk Werker. Hanan Bouali (jeugd maatschappelijk werker Spirit) zegt: *“Wij proberen binnen 4 weken duidelijk te hebben wat er gedaan moet worden, helaas lukt dit niet altijd. Dit omdat er vaak thuis meer aan de hand is in combinatie met andere problemen, er is dan wat langer hulp nodig.”* Een pleegkind komt in een hulpverleningsvariant en daarin wordt via een beoordelingsboog gekeken wat er nodig is om ouders hulp te bieden. Het doel is om na een half jaar het perspectief van het kind duidelijk te hebben. Volgens Conny Zeilstra is het de bedoeling om een helder beeld te hebben na zes maanden, of de ouders van het kind na een bepaald periode weer alleen kunnen opvoeden of dat het kind groot moet worden gebracht in een pleeggezin. Het is voor kinderen heel erg moeilijk om niet te weten waar ze aan toe zijn en het is slecht voor hun ontwikkeling. Spirit beslist samen met Bureau Jeugdzorg of het pleegkind terug naar huis gaat of het kind langdurig in een pleeggezin wordt geplaatst.

De plaatsingsprocedure van een islamitisch pleegkind verloopt volgens Conny en Hanan precies zoals bij een niet-islamitisch pleegkind. Op het moment dat de situatie van het kind zodanig is dat het kind niet meer thuis kan blijven wonen, wordt het kind bij Spirit aangemeld voor een pleeggezin. Mochten de ouders er op staan dat hun kind in een islamitisch gezin wordt geplaatst, dan gaat Spirit hier naar op zoek. Hanan zegt *“helaas zijn er erg weinig islamitische gezinnen, waardoor dit dus vaak niet uitvoerbaar is.”* Spirit houdt echter wel rekening bij de matching tussen de pleegouders en het pleegkind. Spirit kijkt of de pleegouders er voor open staan om het pleegkind bijvoorbeeld ruimte te bieden om te kunnen bidden en of ze rekening willen houden met eetvoorschriften. Volgens Conny moet: *“Het kind ruimte krijgen om te bidden en halal te eten.”* Spirit houdt hier rekening mee op het moment dat een islamitisch pleegkind in een niet-islamitisch pleeggezin wordt geplaatst.

5.3 Godsdienst

Spirit maakt geen onderscheid in godsdienst bij de pleegprocedure. Wel plaatst de pleegzorginstelling een pleegkind in een pleeggezin dat ruimte kan bieden aan de godsdienst van het kind en het liefst deze zelf ook praktiseert. Conny Zeilstra zegt het volgende hierover: *“We kijken naar aspecten die belangrijk zijn voor het kind, dat kan godsdienst zijn en ook de wensen van de ouders van het kind zoals woonplaats en schoolkeuze. Het zijn verschillende aspecten waar wij rekening mee moeten houden bij het plaatsen van het kind in een pleeggezin, kortom we kijken naar de matching en daar is godsdienst een onderdeel van.”* Spirit is op zoek naar pleegouders die kinderen van allerlei culturen en godsdiensten wil opnemen. Conny: *“Wij willen dat pleegouders kinderen opnemen vanuit alle culturen en godsdiensten, wij vragen aan pleegouders om zich breed op te stellen. Spirit heeft islamitische kinderen in Nederlandse pleeggezinnen waarvan de pleegouders meegaan naar de moskee. Wij willen graag dat pleegouders hier flexibel in zijn, zodat het kind de ruimte krijgt die nodig is.”*

Gedurende de matching wordt de religie duidelijk genoemd en de pleegzorginstelling bekijkt in hoeverre de pleegouders hier voor open staan. Hanan: *“Ik moet wel zeggen dat in het de meeste gevallen het pleeggezin het belangrijk vindt dat het pleegkind zijn/haar geloof vrij kan uiten. Maar het gebeurt ook wel eens dat het pleeggezin zegt ‘dit is ons huis en wij bepalen hier de regels’, dan zeggen wij nou sorry dan gaat het niet door.”*

Pleegzorginstelling Spirit heeft geen protocollen of procedures waar men zich aan moet houden met betrekking tot de godsdienst. Hanan: *“Wij hebben geen protocol waar we ons aan moeten houden, maar zoals ik net al zei proberen we er wel aandacht aan te besteden door de godsdienst te benoemen tijdens de matching.”* Volgens Hanan probeert men tijdens islamitische feestdagen iemand van het netwerk van het kind te zoeken die bereid is om deze bijzondere gelegenheden met het kind door te brengen, zo krijgt het kind toch iets van het geloof mee.

5.4 Etniciteit

Spirit maakt geen onderscheid in etniciteit bij de pleegprocedure. De pleegzorginstelling houdt hier echter wel rekening mee. Conny Zeilstra: *“Wij proberen hier wel rekening mee te houden, maar het is de vraag of het wel altijd de beste matching is? Wij hebben weleens ouders van pleegkinderen gehad die absoluut niet wouden dat hun kind in een gezin terecht komt met dezelfde etniciteit, dit was te dichtbij wegens de sociale druk die een groot rol speelt.”* Spirit kijkt eerst naar de wensen en behoeftes van de ouders en het kind. Gedurende de matching kijkt men vooral of er een klik is tussen twee gezinnen. Het is belangrijk dat de twee gezinnen met elkaar kunnen communiceren en op enige vlak met elkaar matchen. Hanan Bouali zegt: *“Wij proberen toch wel bepaalde culturen en achtergronden met elkaar te matchen, maar omdat we tekort komen aan pleeggezinnen kijken we vooral naar wat er wel klikt tijdens de matching.”*

Spirit streeft ernaar om kinderen zo goed mogelijk te helpen en gaat daarbij uit van een multiculturele samenleving. Conny zegt: *“Wij hopen dat we in Amsterdam langzamerhand naar een samenleving gaan die multicultureel is, alle mensen voor alle kinderen. Wij hebben ook een Marokkaans pleeggezin en die zeggen alle kinderen zijn bij ons welkom, en dat vinden wij eigenlijk het fijnst. Wij hopen toch wel dat de maatschappij die kant op gaat. Dat alle mensen zich verbreden en oriënteren en niet in hokjes gaan denken.”*

Pleegzorginstelling Spirit houdt echter wel rekening met de verschillen van twee verscheidende achtergronden bij een pleegprocedure. Men vraagt vooraf aan de ouders wat zij

belangrijk vinden voor het kind en dit wordt meegenomen bij het plaatsen van het pleegkind. Wanneer medewerkers van matching denken dat ze een geschikt pleeggezin hebben gevonden voor het kind, wordt dit eerst besproken met de ouders. Als de ouders hiermee akkoord gaan, dan vindt er een gesprek plaats met alle betrokkenen. Gedurende dit gesprek wordt er goed gekeken of beide partijen met elkaar matchen. Conny zegt het volgende hierover: *“Dit vinden wij belangrijk, omdat beide partijen met elkaar samen moeten werken.”* Als het gesprek goed verloopt, maakt het kind kennis met het pleeggezin, mocht dit ook naar ieders tevredenheid gaan, dan wordt het kind in het pleeggezin geplaatst. Conny zegt: *“Wij proberen zoveel mogelijk rekening te houden met de wensen van de ouders wat betreft godsdienst en etniciteit, maar eerlijk is eerlijk: wij hebben niet genoeg pleeggezinnen, dan moet je het doen met het beste wat er is.”*

Pleegzorginstelling Spirit heeft geen protocollen of procedures waar men zich aan moet houden als het gaat om de pleegprocedure van een pleegkind met betrekking tot de etniciteit.

5.5 Ondernomen stappen

Spirit is in 2008 een project gestart voor het werven van islamitische (Turkse en Marokkaanse) gezinnen, genaamd Een Wereld Vol Mogelijkheden. De pleegzorginstelling heeft hiervoor contact opgenomen met diverse Marokkaanse en Turkse zelforganisaties die vervolgens voorlichtingen en bijeenkomsten georganiseerd in buurthuizen, moskeeën en scholen om pleegzorg onder de aandacht te brengen. Spirit heeft zelf medewerkers van Turkse en Marokkaanse achtergrond en ook zij hebben binnen hun eigen netwerk gezocht naar islamitische gezinnen die open staan voor een pleegkind. Hanan Bouali zegt het volgende hierover: *“Ik ben zelf op zoek gegaan naar pleeggezinnen met een islamitisch achtergrond en samen met een collega heb ik voorlichting gegeven in scholen en buurthuizen. We hebben een periode gehad waar we veel islamitische pleegkinderen kregen, deze kinderen plaatsten we helaas in niet-islamitische gezinnen. Dit is de beweegreden geweest om zelf als islamitisch medewerker van Spirit op zoek te gaan naar islamitische pleeggezinnen.”*

Ook heeft Spirit geprobeerd pleegzorg onder de aandacht te brengen in de moskee. De imam heeft een aantal keer tijdens het vrijdagsgesprek over de problematiek in Nederland omtrent pleegzorg en heeft geprobeerd duidelijk te maken wat het verschil is tussen adoptie en pleegzorg. Omdat adoptie niet is toegestaan in de islam, haalt men deze twee termen vaak door elkaar.

In 2010 heeft Spirit ook een samenwerkingsverband gehad met de Turkse thuiszorgorganisatie Sensa en zijn er naar aanleiding hiervan veel bijeenkomsten georganiseerd voor de Turkse gemeenschap in Amsterdam en omstreken. Conny zegt: *“Nu merken wij dat het zo langzamerhand begint binnen te druppelen. Momenteel hebben we ongeveer 10 Marokkaanse en Turkse bestandspleeggezinnen, vier jaar geleden was dit anders.”*

Pleegzorginstelling Spirit heeft geen specifieke stappen ondernomen om een pleegkind bij een pleeggezin te plaatsen met dezelfde etniciteit. Conny: *“Dat is niet ons eerste doel, ons eerste doel is om kinderen te helpen. We zoeken in eerste instantie naar mensen die het kind kunnen helpen om zich veilig en goed te kunnen ontwikkelen. Daar is etniciteit een onderdeel van, maar als pleegouders een open hart hebben en zich verdiepen in de culturele achtergrond van het kind en daar open voor staan dan is dat ook goed. Op dit moment willen wij eigenlijk ook die kant op.”* Zoals afdelingshoofd servicepunt pleegzorg Conny Zeilstra eerder al zei, vindt

Spirit het belangrijk dat kinderen in Amsterdam geholpen worden in een multiculturele samenleving, waar alle mensen er zijn voor alle kinderen.

5.6 Tussenconclusie

Spirit is al een aantal jaar actief bezig met het werven van islamitische pleeggezinnen, wegens het oplopende tekort hieraan. Hoewel men rekening probeert te houden met de religieuze of culturele achtergrond van het pleegkind bij het plaatsen in een pleeggezin, kijkt men in eerste instantie naar wat het beste is voor het kind. Wanneer een islamitisch kind in een niet-islamitisch pleeggezin wordt geplaatst, houdt men rekening met de wensen en behoeften van de ouders. Zo zoeken de medewerkers van de matching pleegouders uit die ervoor open staan een islamitisch pleegkind de ruimte en vrijheid te bieden om zijn of haar religie te uiten.

6. Islam & pleegzorg

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de volgende deelvraag beantwoord: *Hoe kijkt de islam aan tegen pleegzorg?* Allereerst wordt de islamitische kijk op pleegzorg weergegeven, aan de hand van antwoorden uit de afgelegde interviews en literatuuronderzoek. Vervolgens wordt er ingegaan op de verantwoordelijkheid voor pleegzorg die de islam aan moslims heeft gegeven en worden de eisen die de islam stelt om voor een pleegkind beschreven.

6.2 De islamitische kijk op pleegzorg

Binnen de islam wordt pleegzorg gestimuleerd. De Koran zegt het volgende hierover:

*"Het is geen deugd, dat je jouw gezicht naar het Oosten of naar het Westen wendt, maar waarlijk deugd is in hem, die in God, de Laatste Dag, de engelen, de Boeken en de profeten gelooft en die van zijn vermogen geeft uit liefde voor Hem aan de verwanten, de wezen, de armen, de reiziger, de bedelaars en voor het vrijkopen van slaven en die het gebed onderhoudt en de Zakaat betaalt; verder in degenen, die hun belofte nakomen, wanneer zij een belofte doen en de geduldigen in armoede, in kwellingen en in oorlogstijd; dezen zijn het, die bewezen hebben, waarachtig te zijn en dezen zijn vromen."*⁶¹

De profeet Mohamed (vznh)⁶² was ook een wees. Gedurende zijn kindertijd werd hij verzorgd door zijn pleegmoeder Halima en later werd hij door familie grootgebracht. De profeet Mohamed (vznh) weet als geen ander hoe belangrijk het voor een kind is om bescherming, zorg en opvoeding te verkrijgen. Zelf heeft de profeet Mohamed (vznh) ook een pleegkind grootgebracht als zijn eigen zoon. In de Koran staat duidelijk beschreven dat moslims een verantwoordelijkheid hebben om voor wezen en pleegkinderen te zorgen. De beloning voor ouders die zich over de wees en pleegkinderen ontfermen is bijzonder.

*"Vond Hij u niet als wees, en beschermde u? En vond Hij u niet zoekende en leidde Hij u? En vond Hij u niet in armoede en verrijkte u? **Daarom verdruk de wees niet**"*⁶³

Binnen de islam wordt pleegzorg zeer aangeraden, vooral in niet-islamitische landen. Een anonieme respondent zegt hierover het volgende: *"Pleegzorg is zeker toegestaan, het wordt zelfs aangeraden! We leven in een niet-islamitisch land en helaas zijn er veel islamitische pleegkinderen. Het is dan juist aangeraden om pleegzorg te verlenen, zodat die islamitische kinderen alsnog de kans krijgen om op de islamitische manier opgevoed te worden."*

Fatiha Alat (voorzitter stichting Al-Foras), zegt het volgende hierover: *"Binnen de islam is pleegzorg toegestaan, maar adoptie is niet toegestaan en dus verboden. Helaas worden deze twee termen vaak met elkaar verward."*

Adoptie is in de islam verboden, omdat men de achternaam van het kind verandert. Bovendien bestaat de vrees dat het kind zijn/haar opvoeders als echte ouders zal gaan zien. Het is dan ook verboden dat een kind het vaderschap toeschrijft aan een ander vader.

⁶¹ Bron: Koran 2:177

⁶² Vrede zij met hem

⁶³ Bron: Koran 93:6-9

De profeet Mohamed (vzmh) zegt het volgende hierover in een hadith⁶⁴:

*“Een persoon die het vaderschap toeschrijft aan iemand anders dan zijn vader, wetende dat hij zijn vader niet is, voor zo’n persoon zal het paradijs verboden zijn”*⁶⁵

6.3 De verantwoordelijkheid voor de zorg van een (pleeg)kind

Moslims krijgen de verantwoordelijkheid om voor een pleegkind te zorgen. De opvoeders dienen de zorg op zich te nemen zoals zij voor hun eigen kinderen zouden zorgen. Omdat moslims de taak hebben om hun kinderen volgens de vijf zuilen op te voeden, geldt dit ook voor de pleegkinderen.

Fatiha zegt het volgende hierover: *“Moslims dienen de wetten van de islam, de geboden en verboden aan de kinderen over te brengen. Het is heel belangrijk dat je kinderen behalve de hedendaagse regels leert ook de islamitische regels overdraagt. Het is uiteraard van groot belang dat de ouders de vijf zuilen zelf ook toepassen, zo groeit een kind op met een islamitische levenswijze.”*

De ouders zijn verantwoordelijk voor de kinderen, de profeet Mohamed (vzmh) heeft gezegd:

*“Eenieder van jullie is een herder en eenieder van jullie is verantwoordelijk (voor zijn kudde). Dus de leider is een herder en hij is verantwoordelijk, en de man is de herder van zijn familie en hij is verantwoordelijk, en de dienaar is de herder van de rijkdom van zijn eigenaar en hij is verantwoordelijk. Een ieder van jullie is een herder, en een ieder van jullie is verantwoordelijk (voor zijn kudde).”*⁶⁶

Zoals in de hadith wordt beschreven zijn de ouders verantwoordelijk voor hun kinderen. Een geïnterviewde islamgeleerde die anoniem wenst te blijven zegt het volgende hierover: *“In de islam krijgen beide ouders de verantwoordelijkheid om de kinderen volgens de vijf zuilen van de islam op te voeden. Helaas zien we in deze maatschappij dat de moeder de meeste verantwoordelijkheid in de opvoeding op zich neemt. Ook al benadrukt de islam dat beide oude zich horen te ontfemen over de opvoeding van hun kinderen.”* Fatiha is het hier mee eens: *“Beide ouders moeten hun kinderen een goed voorbeeld geven, veel liefde en aandacht geven en ervoor zorgen dat het kind tot een goed gelovige opgroeit.”*

Het is van groot belang in de islam dat de opvoeder pleegkinderen rechtvaardig en op de zelfde manier behandelt als de eigen kinderen. Het wordt zelfs aangemoedigd om pleegkinderen meer liefde en warmte te geven dan de eigen kinderen. Fatiha zegt het volgende hierover: *“Ouders moeten oppassen dat ze niet hun eigen kinderen liever hebben dan de pleegkinderen. In de islam is dit verboden en worden ouders hiervoor gestraft. Pleegkinderen zijn in het algemeen kwetsbaar en daarom moeten moslims met meer liefde en warmte voor hun zorgen.”* Opvoeders worden daarom in de islam extra aangezet om pleegkinderen veel aandacht, liefde en warmte te bieden.

Tijdens de opvoeding is het cruciaal om alle kinderen gelijk te behandelen. Het wordt als onrechtvaardig gezien om het ene kind meer te geven dan het andere. In een hadith staat:

*“Wanneer u de kinderen geschenken geeft, wees rechtvaardig!”*⁶⁷

⁶⁴ Hadith: overlevering van het leven van de Profeet

⁶⁵ Overgeleverd door Boekhari en Moslim

⁶⁶ Overgeleverd door Boekhari en Moslim

⁶⁷ Overgeleverd door Baihaki en Tabarani

6.4 De eisen vanuit de islam

De islam verlangt een goede gezondheid van (pleeg)ouders, zowel lichamelijk als geestelijk, omdat men vooral mentaal sterk moet zijn om goed voor een ander te kunnen zorgen. Dit geldt ook voor ouders die zich over een pleegkind willen ontfermen. De islamgeleerde zegt het volgende hierover: *“Ouders dienen mentaal en fysiek gezond te zijn om voor een kind te kunnen zorgen. Dit geldt overigens niet alleen voor een pleegkind, maar ook voor hun eigen kinderen. Als de ouders niet in staat zijn om voor zichzelf of voor een ander te zorgen dan zal men de opvoeding niet aankunnen.”*

Binnen de islam worden er geen eisen gesteld op financieel vlak, maar is het wel van belang dat pleegouders zich de benodigdheden van het pleegkind kunnen permitteren. Opvoeders moeten dus financieel in staat zijn om voedsel, kleding en schoolspullen etc. te kopen voor het pleegkind. Fatiha zegt: *“Een pleegkind behoort je als je eigen kind te verzorgen, dit houdt in dat je je als verzorger alle benodigdheden voor het kind moet kunnen veroorloven. Het is belangrijk dat het kind even mooie spullen, kleding en gezond voedsel als andere kinderen krijgt. Zo zal het kind zich gelijkwaardig voelen aan andere kinderen.”*

Ook is het cruciaal dat het gezin de benodigde ruimte en warmte kan bieden en dat ouders veel geduld en liefde hebben voor het pleegkind. Fatiha zegt: *“In de islam is het belangrijk dat je veel liefde voor je kinderen hebt en dit laat zien aan de kinderen. Het is daarom dan ook van groot belang dat je tijd en ruimte voor de kinderen hebt. Als je als ouders zelf al 10 kinderen hebt, in een kleine woning woont en een druk leven hebt dan kan je geen pleegkind nemen. Wanneer en waar zou je als ouder het kind de warmte, ruimte en liefde kunnen geven? Hier doe je als ouder het kind tekort mee en de verzorgers zullen er om gestraft worden.”*

Verder dient men rekening te houden met de kamerindeling van meisjes en jongens. Binnen de islam is het niet toegestaan dat onbekende mannen en vrouwen samen wonen. In islamitische gezinnen is er daarom, zodra de kinderen de puberteit hebben bereikt, sprake van een scheiding der seksen. Ondanks het feit dat het pleegkind in een gezin met andere kinderen wordt groot gebracht, wordt het pleegkind niet gezien als werkelijke broer of zus van de kinderen van het gezin.

De profeet Mohamed (vznh) zegt het volgende hierover in een hadith:

“Wanneer jullie kinderen de leeftijd van zeven jaar bereiken, vraag hen om het gebed te verrichten en straf hen wanneer ze tien jaar oud zijn en een fout hierin maken, en laat hen in aparte bedden slapen.”⁶⁸

In deze hadith wordt nogmaals benadrukt hoe belangrijk het is om als verzorgers de kinderen op de juiste islamitische wijze groot te brengen. Zoals we kunnen lezen is het de taak van de ouders om de kinderen op zevenjarige leeftijd te leren bidden en ze zelfs op tienjarige leeftijd hiervoor te straffen. Tevens wordt aangegeven dat kinderen vanaf zevenjarige leeftijd in aparte bedden moeten slapen.

⁶⁸ Overgeleverd door: Aboe Dawoud

6.5 Tussenconclusie

Vanuit de islam worden moslims aangemoedigd om de zorg van een pleegkind op zich te nemen. Het grootste rolmodel hiervoor is de profeet Mohamed (vzvh), die zelf wees was en op latere leeftijd ook een weeskind heeft groot gebracht. In de koran worden moslims gewezen op hun verantwoordelijkheid om voor wezen en pleegkinderen te zorgen. De poorten van het paradijs staan open voor wie zich over een wees of pleegkind heeft ontfermt.

Ouders hebben de verantwoordelijkheid om een (pleeg)kind groot te brengen volgens de islamitische richtlijnen en zij dienen de kinderen volgens de vijf zuilen van de islam op te voeden. De islam verwacht dat de verzorgers een pleegkind rechtvaardig en op de zelfde manier als hun eigen kind behandelen. Daarnaast horen ouders mentaal en fysiek goed in staat te zijn om voor een kind te zorgen en moeten de verzorgers zich de benodigdheden van het pleegkind kunnen permitteren.

Uiteindelijk is de belangrijkste voorwaarde voor een Islamitische pleeggezin dat het een pleegkind de benodigde warmte en ruimte kan bieden. Tevens behoort men rekening te houden met de kamerindeling tussen de meisjes en jongens, dit in verband met de scheiding der seksen.

7. Invloedrijke culturele factoren

7.1 Inleiding

Aan de hand van uitspraken van islamitische respondenten kan in dit hoofdstuk de volgende deelvraag beantwoord worden: *In hoeverre beïnvloeden culturele factoren islamitische gezinnen bij het al dan niet verlenen van pleegzorg binnen verschillende etnische culturen?* In dit hoofdstuk zal ik zes verschillende etnische islamitische culturen behandelen. Ik zal de Marokkaanse, Turkse, Indonesische, Somalische, Surinaamse en Egyptische islamitische cultuur kort weergeven om een beeld te geven hoe Moslims met een verschillende afkomst tegen pleegzorg aankijken. Tot slot zal ik alle bevorderende en belemmerende culturele factoren opsommen die te maken hebben bij de keuze om wel of geen pleegzorg te verlenen.

Allereerst wil ik duidelijk maken wat ik versta onder de volgende termen:

- Cultuur: De leefstijl van een samenleving, gewoonten en gedragsregels van een groep mensen. Vb.: eetgewoonten, was ritualen, gebedsrituelen, muziek, godsdienst, normen en waarden, wijze van kleding en sociale omgangsvormen.
- Etniciteit: Een sociaal-culturele identiteit die een bepaalde bevolkingsgroep verbindt. Leden van deze bepaalde bevolkingsgroep voelen onderlinge verbondenheid door gezamenlijke kenmerken zoals nationaliteit, religie, stamverwantschap, taal en cultuur.

Voor de volledigheid wil ik vermelden dat de respondenten, van verschillende afkomst, allemaal in Amsterdam wonen. Ook wil ik benadrukken dat elk individu uniek is en ik het woord cultuur, etniciteit, gemeenschap en bevolkingsgroep benoem om de lezer een algemeen beeld te geven.

7.2 Culturele factoren binnen Marokkaanse islamitische gezinnen

Binnen de Marokkaanse gemeenschap speelt de sociale druk een grote rol bij het verlenen van pleegzorg. Als men het zou overwegen om pleegouder te worden, dan zou dit zeker eerst met familie en vrienden worden besproken. Aan de hand van hun meningen zou de knoop worden doorgehakt. Aziz (Arabische docent en pedagoog) zegt hier het volgende over: *“Marokkanen zijn een sociaal volk. Ze bezoeken elkaar regelmatig en ze zien elkaar in moskeeën. Ze praten dus dagelijks met elkaar. Als iemand pleegouder overweegt te worden dan zou hij of zij zeker de situatie met andere mensen bespreken en om advies vragen. Deze persoon krijgt dan verschillende meningen te horen, de een zal zeggen ja doe het en de ander zou hem voor gek verklaren.”* Nora (pedagogische medewerker) zegt het volgende hierover: *“Wij Marokkanen denken altijd negatief. Mensen zouden kunnen zeggen dat iemand pleegouder wil worden voor het geld of status.”*

Halima (huisvrouw) zegt: *“Marokkanen kijken vaak naar de omgeving, wat andere mensen wel of niet over hun zullen denken. Ik denk dat de sociale druk zeker een grote rol speelt. Als andere gezinnen geen pleegkind in huis zouden hebben dan zouden ze het niet gauw overwegen.”*

Rachida (huisvrouw) zegt het volgende hierover: *“Als een vrouw geen kinderen kan krijgen en ze zou overwegen om een pleegkind te nemen dan zou ze dit met schaamte doen. Ze zal bang zijn wat mensen over haar zullen denken en roddelen. Maar andersom als iemand in de omgeving een pleegkind neemt en die persoon heeft het naar zijn zin dan zouden alle Marokkanen pleegzorg willen gaan verlenen.”*

Zoals uit de uitspraken van de respondenten valt op te maken, speelt de sociale druk een grote rol binnen de Marokkaanse gemeenschap en zou het pleegouderschap pas worden overwogen, wanneer men een succesvol voorbeeld in de eigen omgeving zou zien. Als men pleegzorg wil verlenen, is het binnen de Marokkaanse gemeenschap belangrijk om steun te ontvangen van familie en van sociale contacten. Het is daarom van groot belang dat er toestemming van het sociale netwerk is.

Hanan (medewerker van Spirit) zegt het volgende hierover: *“Ik hoor vaak van moeders dat ze graag pleegouder willen worden maar dat de rest van de familie hier niet achter staat. Als de familie niet achter de beslissing staat dan zal men er zeker niet voor gaan.”*

Binnen de Marokkaanse cultuur geldt ook de ongeschreven regel dat men de vuile was niet buiten hangt. De bemoeienis van hulpverleners wil men dan ook vermijden.

Hanan Bouali zegt het volgende hierover: *“Als men pleegouder wil worden, dan heb je veel te maken met de pleegzorginstelling. Vooral het eerste half jaar zullen wij wekelijks bij de pleegouders thuis zijn. Dit willen wij Marokkanen niet, wij houden de bemoeienis van jeugdzorg niet vol. Marokkanen hebben de mentaliteit van ‘de vuile was ga je niet buiten ophangen’.”*

Khalid Akrikez (Docent Natuur & scheikunde, bestuurslid Al-Nasr moskee) zegt: *“Als ik elke week jeugdzorg thuis moet ontvangen, moet ik dan ontslag nemen van mijn werk? Mijn vrouw kan niet alleen de hulpverleners thuis ontvangen, daar moet ik ook bij zijn.”* Uit deze meningen blijkt dat potentiële Marokkaanse pleegouders niet open staan voor regelmatig bezoek van Jeugdzorg en men bang is om veel tijd kwijt te zijn aan de jeugdinstelling.

De Marokkaanse gemeenschap zelf is zeer sociaal ingesteld en meestal worden de zorg en problemen van familie en vrienden al door de leden op zich genomen. Men is dan niet snel geneigd om nog een andere zorg van buitenaf aan te nemen. Salwa (docent wiskunde) zegt het volgende hierover: *“Ik kan me wel voorstellen dat Marokkanen het idee hebben dat ze al genoeg zorgen hebben en dat ze daarom de zorg van een ander niet erbij kunnen hebben. Wij*

Marokkanen zijn een sociaal volk en nemen de zorg van familie, vrienden en kennissen erbij omdat het zo hoort zeg maar. Maar om dan ook nog eens de zorg op te nemen van een wildvreemd kind, dan denken de mensen gauw 'nee, wat ik aan mijn hoofd heb is meer dan genoeg.'

Vanuit een cultureel en religieus oogpunt behoort elke moslim voor kinderen te zorgen waarvan de ouders niet in staat zijn dat zelf te doen. Deze cultureel religieuze factor binnen de Marokkaanse gemeenschap zet de Marokkaanse moslim aan om pleegzorg te verlenen. Aziz zegt: *"De islam verplicht ons om voor kinderen te zorgen die geen ouders hebben of waarvan de ouders niet voor het kind kunnen zorgen."*

Fatiha zegt hier het volgende over: *"Wij moeten ervoor zorgen dat andere islamitische kinderen ook volgens islam regels gaan leven. Het is niet goed dat kinderen bij niet-islamitische gezin opgroeien."* Asma (huisvrouw) zegt: *"De aller belangrijkste reden voor pleegzorg is omdat de islam ons de verantwoordelijkheid heeft gegeven om voor kinderen te zorgen die geen ouders hebben."*

Binnen deze cultuur speelt het geloof een grote rol. Men wil kinderen graag volgens de vijf zuilen van de islam opvoeden en groot brengen. Naziha (huisvrouw) zegt: *"Ik wil dat het kind in een islamitisch gezin opgroeit en niet in een niet-islamitisch gezin. Ik wil dat het kind op islamitische wijze wordt grootgebracht en islamitische verboden en geboden leert. Wij als moslims zijn verantwoordelijk voor deze kinderen."* Souad (huisvrouw) zegt: *"Men hecht veel waarde aan het overbrengen van het geloof aan de kinderen."*

Op de vraag wie in het gezin de beslissing neemt als het gaat om pleegzorg verlenen, reageren de respondenten redelijk eensgezind. Khalid zegt hier het volgende over: *"De man neemt de beslissing, hij is de kostwinner."* Fatima (huisvrouw) zegt: *"De man, ook al ben ik thuis de baas, maar op dit punt kan je geen pleegkind nemen zonder zijn toestemming."* Naziha zegt: *"Ik denk dat ze beide zullen overleggen en de beslissing nemen. Als de man wil en de vrouw niet dan gaat het niet en andersom ook niet."* Hanan zegt het volgende hierover: *"De vader neemt de beslissing. Dit is het moeilijkste hieraan. Veel moeders staan ervoor open om pleegzorg te verlenen, maar dan komt het punt dat wij het eerst aan hun mannen moeten vragen."*

Bevorderende culturele factor:

- De Marokkaanse gemeenschap zorgt voor elkaar.
- Men wil kinderen volgens islamitische regels opvoeden.
- Men wil niet dat kinderen door niet-moslims worden opgevoed.

Belemmerende culturele factor:

- Sociale controle.
- Toestemming nodig van familie.
- Vuile was niet buiten hangen.
- Men wil geen bemoeienis van jeugdzorg thuis.
- Vader neemt de beslissing als het gaat om pleegzorg verlenen.

7.3 Culturele factoren binnen Turkse islamitische gezinnen

De Turkse cultuur hecht grote waarde aan het gezin, waardoor de opvoeding en veiligheid van een kind veel aandacht krijgt. Salih Turker (directeur Diversiteitsland) zegt het volgende hierover: *“De Turkse islamiet denkt wel positief over pleegzorg, omdat zij het belang van het gezin enorm hoog achten.”* Orcan (Pedagoog AMSTA) zegt: *“Turkse ouders nemen veel tijd voor de opvoeding van hun kinderen, men wil het beste voor het kind.”*

Vanuit religieus oogpunt is de overtuiging van de Turkse moslim dat het zijn verantwoordelijkheid is om voor een kind te zorgen wanneer de ouders hier zelf niet toe in staat zijn. Hierin speelt cultuur een belangrijke rol, omdat het binnen de Turkse cultuur van groot belang is om voor je medemens te zorgen. Hilal Doganbas (PR/beleid Sensa Zorg) zegt het volgende hierover: *“Vanuit het geloof perspectief is het onze verantwoordelijkheid om voor deze kinderen te zorgen. Cultuur speelt een belangrijke rol, als je naar onze cultuur kijkt dan is het erg belangrijk dat je zorgt voor je medemens. Het is eigenlijk een stukje geloof dat geïntegreerd is in de cultuur.”*

Binnen deze gemeenschap speelt de sociale druk ook een grote rol. Hierdoor is het, ondanks dat het belang van het gezin enorm hoog wordt geacht, voor de Turkse moslim lastig om een kind van een ander op te voeden. Salih zegt: *“Veel gezinnen vinden het lastig om pleegouder te worden, omdat er een bepaalde taboe heerst vanwege niet je eigen kind zijnde opvoeden. Dit is de valkuil of schaduwkant van het verhaal.”* Er heerst dus een bepaald taboe op het opvoeden van een kind dat niet van hen zelf is.

Hilal zegt het volgende hierover: *“Men is bang voor het beeld van de omgeving, de sociale controle. Ze zijn bang van wat mensen over hun zullen denken. Waarom zou je een wild vreemde kind in huis nemen? Wat we ook vaak horen is dat de ouders bang zijn, omdat het pleegkind een slecht voorbeeld voor hun eigen kinderen kan zijn. Het zijn helaas wel vaak kinderen uit probleemsituaties en sommige brengen problemen met zich mee, dit vertellen wij aan de ouders.”* Ercan (directeur stichting Witte Tulp) zegt: *“De meeste ouders hebben al moeite om hun eigen kinderen op te voeden. Laat staan dat je nog de verantwoordelijkheid neemt om de zorg op je te nemen van een wildvreemd kind.”*

De taboe komt voort uit het feit dat het binnen de Turkse gemeenschap niet gebruikelijk is om een vreemde in huis toe te laten. De reden hiervoor is dat onbekende mannen en vrouwen niet samen kunnen wonen, omdat er binnen islamitische gezinnen sprake is van scheiding der seksen. Dit geldt overigens alleen voor pleegkinderen in de puberteit.

Salih zegt hier het volgende over: *“Ten aanzien van het religieuze is het erg belangrijk dat je niemand binnen het gezin opneemt. Gezinnen die religieus zijn, maken hier onderscheid in dat je niet samen woont met iemand buiten je gezin om. Puur vanuit religieus aspect bekeken zien mensen daar moeilijkheden in. Dit omdat onbekende mannen en vrouwen niet samen kunnen wonen. Dan heb ik het niet over een kind dat nog klein is, maar wel als er een bepaalde leeftijd wordt bereikt.”*

Binnen deze cultuur nemen beide ouders de beslissing als het gaat om pleegzorg verlenen. Ercan zegt het volgende hierover: *“Meestal komt de vrouw met het idee, want zij maakt zo een voorlichting mee. Als ze haar man enthousiast kan maken, dan zullen ze er samen voor gaan.”* Orcan zegt: *“Bij de oudere generatie is de man de baas thuis. Dit is met de tijd veranderd, nu beslist de vrouw ook mee. De tweede generatie is opener. Man en vrouw maken samen de beslissing.”* Hilal zegt hier het volgende hierover: *“Ik denk dat Turkse vrouwen de broek thuis aan hebben. Ze zeggen wel heel vaak dat ze het eerst willen overleggen met hun*

man, maar uiteindelijk nemen zij toch de beslissing. Mannen zeggen weer heel vaak tegen ons: mijn vrouw zal het beter weten.”

Bevorderende culturele factor:

- Binnen de Turkse cultuur wordt men geacht voor de medemens te zorgen.
- Men vindt opvoeding en veiligheid van het kind erg belangrijk.

Belemmerende culturele factor:

- De sociale controle binnen de Turkse gemeenschap.
- Scheiding der seksen

7.4 Culturele factoren binnen Indonesische islamitische gezinnen

Indonesiërs vinden het belangrijk dat een kind religie vrij kan uiten in huis en dat het daarnaast een rustgevend en stabiel leven leidt. Ravina (projectleider Diversiteitsland) zegt het volgende hierover: *“Ik vind dat een kind een kans moet krijgen om zichzelf te zijn en zijn religie vrij kan uiten thuis. Dan heb ik het bijvoorbeeld over halal eten en het gebed te verrichten.”* De Indonesische moslim vindt het tevens van grote waarde dat het kind in een gezin opgroeit waar men zijn leefstijl kan begrijpen. Anonieme respondent zegt: *“Wij vinden het belangrijk dat een kind in een gezin woont waar het gezin al zijn stappen en gedrag kan begrijpen en respecteert, en het liefst die zelf ook praktiseert. Het is een rust voor het kind om te leven volgens islamitische regels.”*

Indonesische mensen zijn over het algemeen bang voor het onbekende. Men is bang voor problemen en verandering in de gezinssituatie. Ravina zegt het volgende hierover: *“Ik denk persoonlijk dat veel Indonesiërs afstandelijk tegenover pleegzorg zullen staan. Dit omdat men bang is voor het onbekende. Men zal gauw denken ‘oh het kind komt uit een probleemgezin, dus het zal automatisch problemen met zich mee brengen.’* Anonieme respondent zegt: *“Onwetendheid speelt ook een grote rol, veel mensen weten niet wat pleegzorg is en inhoudt. Men zou ook niet gauw risico durven te nemen.”*

Binnen deze gemeenschap is men druk om zichzelf te ontplooien in het werkveld. Het is zelfs vanzelfsprekend dat vrouwen ook werken. Zij hebben om deze reden weinig tijd om voor andermans kinderen te zorgen. Ravina zegt het volgende hierover: *“Het is ook zo dat bij ons de meeste vrouwen werken, dan krijg je het probleem: wie zou er dan voor het kind moeten zorgen en wanneer? Om deze reden nemen veel Indonesiërs zelf weinig kinderen.”*

Binnen het gezin neemt de vrouw indirect de beslissing als het gaat om pleegzorg verlenen. Anonieme respondent zegt: *“De vrouw is degene die thuis de baas is, omdat zij het huishouden runt en de kinderen opvoedt. De man zou de keuze aan zijn vrouw over laten, omdat hij weet dat zij het meeste tijd en energie aan het kind moet besteden.”*

Bevorderende culturele factor:

- Indonesiërs vinden het belangrijk dat kind zijn religie vrij kan uiten thuis.
- Men vindt het belangrijk dat het kind ergens woont waar men zijn religie begrijpt en zelf ook praktiseert.

Belemmerende cultureel factor:

- Men is bang voor het onbekende, men wil geen risico nemen.
- Men is bang voor problemen die het kind met zich mee brengt.
- Het is vanzelfsprekend dat beide ouders werken.

7.5 Culturele factoren binnen Somalische islamitische gezinnen

In Somalië is het gebruikelijk dat men voor andermans kinderen zorgt. Mohamed (eigen onderneming) zegt hier het volgende over: *“Somaliërs vinden opvoeding heel belangrijk. In Somalië is het heel normaal om een vreemd kind in huis op te nemen.”*

Omdat veel Somalische kinderen in het moederland geen ouders hebben, is het gebruikelijk dat het kind bij familie woont. Behalve kinderen komt het regelmatig voor dat men bij elkaar woont als het nodig is. In Wikipedia staat: ‘Naast de clan, worden ook de familiebanden onder de Somaliërs zeer belangrijk gevonden, die er voor zorgen dat in tijden van nood er een vangnet is’. Dit duidt erop dat het voor deze gemeenschap essentieel is om voor elkaar te zorgen.

Somaliërs vinden het belangrijk dat hun kinderen op een islamitische wijze worden opgevoed. Anonieme respondent zegt hier het volgende over: *“Moeders steken veel tijd en energie in de opvoeding van hun kinderen. Ze vinden het belangrijk dat hun kind op een islamitische wijze wordt opgevoed en dat het kind in aanraking komt met de cultuur.”*

Zij vinden het van groot belang de cultuur aan de kinderen over te dragen. Men wil om deze reden het liefst een kind opvoeden met dezelfde achtergrond. Mohamed zegt: *“In Somalië is iedereen moslim en dit is fijn als je voor een ander gaat zorgen. Hier in Nederland heb je ook kans dat je een niet-islamitisch kind moet opvoeden en dan heb je een probleem.”* Anonieme respondent zegt: *“Wij vinden het ernstig dat islamitische kinderen door niet-islamitische pleegouders worden opgevoed. Om deze reden zouden Somaliërs wel openstaan om voor een islamitisch pleegkind te zorgen. Maar het liefst zou men een kind willen opvangen van dezelfde etnische achtergrond.”*

Dit vinden Somaliërs herkenbaar, veilig en vertrouwd voor het kind. Men vreest voor miscommunicatie en cultuurverschillen tussen hen en een kind met een andere etnische achtergrond. Anonieme respondent: *“Dit is herkenbaar en vertrouwd voor het kind. Stel dat ik een Marokkaans kind zou opvoeden dan zou ik veel miscommunicatie en cultuur verschil met het kind krijgen. Het is daarom verstandiger om het kind bij hetzelfde gezin met etnische achtergrond te plaatsen.”*

Binnen deze gemeenschap vindt men het belangrijk om taal, cultuur en godsdienst over te dragen aan de kinderen. Zo zullen de kinderen de normen en waarden binnen de cultuur behouden. Mohamed zegt het volgende hierover: *“Het is belangrijk om de kinderen de taal, cultuur en religie mee te geven. Zo vergeten de kinderen hun achtergrond niet en verdwijnen de normen en waarde binnen de cultuur niet. Normen en waarde zoals respect, liefde, eerlijkheid, vertrouwen en etc.”*

De meeste Somalische gezinnen hebben zelf veel kinderen en zijn klein behuist. Mohamed zegt: *“Ik zou zelf op dit moment geen pleegzorg kunnen verlenen. Ik heb zelf 3 kinderen en woon in een huis met 4 kamers waarvan 3 slaapkamers. Op dit moment heb ik dus niet voldoende ruimte om nog een kind op te vangen. De meeste mensen die ik ken met dezelfde etnische achtergrond hebben zelfs meer kinderen en kleinere woningen.”*

Binnen het gezin nemen beide ouders de beslissing als het gaat om pleegzorg verlenen, maar de vader is de kostwinner en hij zal de knoop uiteindelijk doorhakken. Moeder zal achter de beslissing moeten staan, gezien zij het kind zal opvoeden en de meeste tijd met het kind zal door brengen.

Bevorderende culturele factor:

- Somaliërs vinden opvoeding erg belangrijk.
- In het moederland is het gebruikelijk om andermans kinderen op te voeden.
- Men vindt het belangrijk om de religie en cultuur over te dragen aan kinderen.

Belemmerende culturele factor:

- Men wil het liefst kinderen uit eigen etnische achtergrond opvoeden.
- Meeste gezinnen hebben veel kinderen en zijn klein behuisd.

7.6 Culturele factoren binnen Surinaamse islamitische gezinnen

Binnen de Surinaams islamitische gemeenschap staat familie op de eerste plaats. Familie respecteert en helpt elkaar binnen deze gemeenschap. Deze moslims vinden het van groot belang dat kinderen in een vertrouwelijke en veilige ruimte opgroeien. Gacia (huisvrouw) zegt het volgende hierover: *“Als het een kind van mijn familie is, dan ben ik bereid om het kind in huis op te vangen. Vooral als de kinderen dezelfde achternaam hebben als mijn eigen kinderen dus als de kinderen neven of nichten van elkaar zijn. Zo kunnen ze veilig met elkaar opgroeien.”*

Netwerkpleegzorg komt binnen de Surinaamse islamitische gemeenschap regelmatig voor. Dit komt omdat men elkaar helpt binnen de familie. Netwerkpleegzorg wordt overigens onderling geregeld tussen familie en wordt dus niet officieel door een pleegzorginstelling geregistreerd. Gacia zegt hier het volgende over: *“Bij ons gaat familie voor, familie kent elkaar, begrijpt elkaar en helpt elkaar. In de tijd dat mijn neefje bij ons woonde en ik een weekend weg wou, dan stuurde ik hem naar mijn moeder. Dit was heel normaal en niemand zei er wat van omdat het kind bij bekende was. Als ik pleegzorg verleende aan een onbekend kind dan zou ik eerst toestemming ervoor moeten vragen bij de instelling en zoveel regelen.”* De Surinaamse moslim staat niet open voor een onbekend pleegkind, omdat men bang is voor het onbekende. Bovendien vindt men het niet praktisch om een onbekend kind in het gezin op te nemen, wanneer het gebruikelijk is dat familie regelmatig een pleegkind van de pleegouders ontlast. Men ziet het als een belemmering om een onbekend kind een paar dagen te ontlasten van de pleegouders. Anonieme respondent zegt: *“Bij ons staat familie op nummer 1. Als ik een kind van mijn familie verzorg dan kent het kind de rest van de familie ook. Mijn familie zou mij in de opvoeding steunen door bijvoorbeeld een weekend op de kinderen te passen. Als ik een vreemd kind in huis haal dan zal niemand het kind kennen en mijn familie zou mij hier niet in steunen.”*

Tevens ziet de Surinaamse moslim het zorgen voor een onbekend kind als een te grote verantwoordelijkheid en wordt het als onveilig en triest gezien voor het kind om opgenomen te worden in een onbekend gezin. Gacia zegt: *“Het kind is toch uiteindelijk de dupe als het in een onbekend gezin terecht komt. Dit wil Allah ook niet. Het is een grote verantwoordelijkheid om voor andere kinderen te zorgen.”*

Binnen het gezin neemt de man de beslissing als het gaat om pleegzorg verlenen: Gacia zegt: *“De man neemt de beslissing. Dit is trouwens zo bij Hindoestaans Surinaamse moslims. Bij de creoolse Surinamers is dit niet zo, de vrouwen nemen daar thuis de beslissingen.”* Anonieme respondent zegt: *“De man is uiteindelijk degene die de knoop doorhakt.”*

Bevorderende culturele factor:

- Netwerkpleegzorg is gebruikelijk binnen deze gemeenschap.

Belemmerende culturele factor:

- Familie staat op nummer 1 en men wil alleen pleegzorg verlenen aan bekende kinderen van de familie.
- Men wil pleegzorg onderling regelen en niet volgens de officiële weg.

7.4 Culturele factoren binnen Egyptische islamitische gezinnen

Binnen de Egyptisch islamitische gemeenschap speelt het geloof een grote rol en wordt er veel tijd en energie gestopt in de opvoeding van kinderen. Ouafa (vrijwilliger bij moskee) zegt het volgende hierover: *“Het is belangrijk dat je kinderen de islam leert van jongs af aan. Dit is de taak die Allah aan de ouders heeft gegeven.”* Men vindt het belangrijk dat het kind een mooie toekomst tegemoet gaat en daarom wordt er veel waarde gehecht aan schoolresultaten. Manal (huisvrouw) zegt: *“Egyptenaren vinden het belangrijk dat hun kind het goed doet op school. De ouders hebben hun land verlaten voor een betere toekomst voor hun kinderen. Daarom willen de ouders dat hun kind een goede studie volgt.”*

Tevens vinden Egyptische moslims het belangrijk dat hun kinderen op een islamitische wijze worden groot gebracht. Dit maakt het lastig om een onbekend kind in het gezin op te nemen. Manal zegt hier het volgende over: *“Om als gezin pleegzorg te kunnen verlenen moet je alleen dochters hebben of alleen zoons. Want het is onmogelijk om een vreemde jongen in het gezin te halen als je dochters hebt of andersom.”*

Ook de beperkte vrijheid voor het gezin als er een onbekende man of vrouw in het huis komt wonen, speelt een belangrijke rol. Dit geldt overigens alleen voor pleegkinderen in de puberteit.

Egyptenaren zijn over het algemeen bang voor problemen die het kind met zich kan meebrengen. Men zou eerder open staan om pleegzorg te verlenen aan een baby dan een kind. Manal zegt: *“Als het kind nog een baby is dan is het geen probleem om pleegzorg te verlenen. De baby heeft nog niets meegekregen van zijn ouders en de omgeving. Als pleegouder kan je dan zelf de baby opvoeden zonder problemen. Maar stel dat je een pleegkind krijgt in de puberteit, het kind zal een gevaar voor jou en je kinderen vormen.”*

Tevens zien Egyptische moslims het als een zware verantwoordelijkheid om voor een ander kind te zorgen. Ouafa zegt: *“Het is een grote verantwoordelijkheid om voor andermans kinderen te zorgen. Als je het kind alleen verkeerd aanspreekt dan zullen de pleegouders hierop aangesproken worden bij Allah.”*

In deze gemeenschap neemt de vader de beslissing als het gaat om pleegzorg verlenen. Manal zegt: *“Ik ken veel moeders die zich graag willen opgeven als pleegouder, maar de man laat dit helaas niet toe.”*

Bevorderende culturele factor:

- Men vindt het belangrijk om kinderen goed op te voeden.
- Men vindt het belangrijk om kinderen volgens islamitische regels op te voeden.

Belemmerende culturele factor:

- Men is bang voor problemen die het kind met zich mee kan brengen.
- Scheiding der seksen binnen gezinnen.
- De verantwoordelijkheid om voor een pleegkind te zorgen is erg groot.

7.8 Tussenconclusie

Verskillende culturele factoren beïnvloedden islamitische gezinnen bij het al dan niet verlenen van pleegzorg. Wat de zes genoemde culturen in elk geval gemeen hebben is het feit dat de zorg en opvoeding van kinderen enorm hoog wordt geacht en men een grote waardering deelt voor de termen veiligheid, liefde en vrijheid voor het kind. Een ander verbindend kenmerk is dat men in alle zes culturen kinderen volgens de vijf zuilen van de islam wil opvoeden en graag de cultuur wil overbrengen. Verder is het indrukwekkend dat het binnen alle zes gemeenschappen gebruikelijk is om voor elkaar te zorgen en zelfs gangbaar in het moederland is om andermans kinderen op te voeden.

Er waren een aantal opvallende culturele verschillen in pleegzorgopvattingen die naar boven kwamen tijdens de interviews. Zo komt er in de Surinaamse cultuur (zelfs in Nederland) enkel netwerkpleegzorg voor en deze wordt vaak zonder tussenkomst van of registratie door pleegzorginstellingen, onderling door familie geregeld. Het is ook opmerkelijk te noemen dat Indonesiërs over het algemeen niet open staan voor pleegzorg, omdat beide ouders vaak werken en daarom zelf al weinig kinderen hebben.

In alle behandelde islamitische culturen vindt men het een zware verantwoordelijkheid om voor andermans kind te zorgen. Tevens komt de scheiding der seksen regelmatig voor als belemmerende factor bij de verschillende culturen en heerst er in alle zes besproken gemeenschappen een angst voor het onbekende en voor problemen die het kind met zich mee kan brengen. Bij de Marokkaanse en Turkse gemeenschap speelt de sociale controle hierbij een extra groot rol.

Hieronder staan de meest voorkomende bevorderende en belemmerende culturele factoren.

Bevorderende cultureel factor:

- Men vindt de opvoeding belangrijk.
- Men vindt de veiligheid, liefde en structuur belangrijk voor het kind.
- In moederland is het gebruikelijk dat je voor andermans kinderen zorgt.
- Men vindt het belangrijk om islam en cultuur over te dragen aan kinderen.

Belemmerende cultureel factor:

- Scheiding der seksen.
- Men is bang voor het onbekende en problemen.
- Verantwoordelijkheid om voor pleegkind te zorgen.

8. Mogelijke oorzaken tekort Marokkaanse pleeggezinnen

8.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de volgende deelvraag beantwoordt: *Het lijkt dat er in Amsterdam te weinig pleeggezinnen zijn met een Marokkaanse achtergrond. Welke factoren spelen hier een belangrijke rol?*

Allereerst zal kort het tekort aan Marokkaanse pleeggezinnen behandeld worden aan de hand van een interview met Spirit medewerker Conny Zeilstra. Vervolgens worden de factoren die mogelijk een rol spelen bij het tekort aan Marokkaanse pleeggezinnen weergegeven met behulp van interviews met respondenten van deze afkomst. Daaropvolgend worden de beweegredenen en essentiële zaken om pleegzorg te verlenen beschreven, met een tussenconclusie tot slot.

In dit hoofdstuk komt u regelmatig uitspraken van Marokkaans-Nederlandse personen tegen. Alle respondenten zijn van Marokkaanse afkomst en zijn woonachtig in Amsterdam.

8.2 Tekort aan Marokkaanse pleeggezinnen

Zoals aangetoond in bovenstaande artikelen, wordt er regelmatig gesproken over een tekort aan (islamitische) pleeggezinnen in Nederland. Maar hoe groot is dit tekort werkelijk? Uit een interview met Conny Zeilstra, gehouden begin januari 2013, kwam het volgende naar voren.

Op de vraag hoeveel Marokkaanse pleeggezinnen momenteel in het bestand van Spirit staan, antwoordde Zeilstra het volgende: *“Wij hebben ongeveer 12 Marokkaanse bestandspleeggezinnen.”* Netwerkpaleeggezinnen zijn er veel meer.

Momenteel staan er gemiddeld vier Marokkaanse kinderen op de wachtlijst voor een plaatsing van een pleeggezin, waarvan twee kinderen half Marokkaans- Surinaams zijn. Conny: *“Wij willen in ieder geval deze twee Marokkaanse kinderen die islamitisch zijn opgevoed (de Marokkaanse-Surinaamse kinderen zijn niet islamitisch opgevoed) graag plaatsen in een islamitisch pleeggezin. Daar zijn wij nu naar op zoek.”*

Over het algemeen is dit het gemiddelde aantal wat op de wachtlijst staat. Dit geldt overigens ook voor Turkse pleegkinderen. Zeilstra: *“Wij hebben niet zo veel kinderen op de wachtlijst, maar natuurlijk hebben we wel een tekort we willen graag dat deze kinderen in een islamitisch gezin worden geplaatst.”*

Om de kans te vergroten dat een pleegkind goed klikt met een potentieel⁶⁹ pleeggezin, zou het wenselijk zijn om te kunnen kiezen uit een ruimer aantal pleeggezinnen. Zeilstra zegt hierover: *“Wij hebben eigenlijk drie keer zoveel pleeggezinnen nodig om te kunnen matchen, dat betekent dat we eigenlijk 12 Marokkaanse pleeggezinnen erbij zouden willen hebben.”*

⁶⁹ Potentieel: Mogelijk

8.3 Invloedrijke factoren pleegzorg

Op de interview vraag hoe men tegen pleegzorg aankijkt, zijn de volgende uitspraken door Marokkaanse respondenten gemaakt:

Salwa: *“Ik denk dat de meeste gezinnen niet weten wat pleegzorg inhoudt.”*

Fatiha: *“Tijdens een voorlichting over pleegzorg merk ik dat weinig mensen weten wat pleegzorg is. De term pleegzorg is erg onbekend bij Marokkanen”*

Hanan: *“Het woord pleegzorg is onbekend bij Marokkaanse gezinnen.”*

Nora: *“Ik heb nooit geweten dat je officieel pleegouder kan worden in Nederland.”*

Asma: *“Ik heb nooit wat over pleegzorg gehoord.”*

Uit deze uitspraken komt naar voren dat de term pleegzorg onbekend is bij de Marokkaanse gemeenschap. Deze factor speelt een grote rol in het tekort aan Marokkaanse pleeggezinnen.

Binnen de Marokkaanse gemeenschap speelt de sociale druk een grote rol bij het verlenen van pleegzorg. Als men zou overwegen om pleegouder te worden, dan zou dit zeker eerst met familie en vrienden worden besproken. Aan de hand van hun meningen zou de knoop worden doorgehakt. Aziz zegt hier het volgende over: *“Marokkanen zijn een sociaal volk. Ze bezoeken elkaar regelmatig en ze zien elkaar in moskeeën. Ze praten dus dagelijks met elkaar. Als iemand pleegouder overweegt te worden dan zou hij of zij zeker de situatie met andere mensen bespreken en om advies vragen. Deze persoon krijgt dan verschillende meningen te horen, de één zal zeggen ‘ja doe het’ en de ander zou hem voor gek verklaren.”* Nora zegt het volgende hierover: *“Wij Marokkanen denken altijd negatief. Mensen zouden kunnen zeggen dat iemand pleegouder wil worden voor het geld of status.”*

Halima zegt: *“Marokkanen kijken vaak naar de omgeving, wat andere mensen wel of niet over hun zullen denken. Ik denk dat de sociale druk zeker een grote rol speelt. Als andere gezinnen geen pleegkind in huis zouden hebben, dan zouden ze het niet gauw overwegen.”*

Hanan zegt het volgende hierover: *“Ik hoor vaak van moeders dat ze graag pleegouder willen worden, maar dat de rest van de familie hier niet achter staat. Als de familie niet achter de beslissing staat, dan zal men er zeker niet voor gaan.”*

Marokkanen die de term pleegzorg wel kennen, vrezen voor de aanmeldingsprocedure, omdat veel ouders denken dat ze niet voldoende Nederlands spreken om pleegouder te worden. Ook vreest men de cursussen en regelmatige gesprekken die gevoerd moeten worden met de pleegzorginstelling.

Naziha zegt hier het volgende over: *“Het is ook belangrijk om de stap als pleegouder te maken niet te moeilijk wordt gemaakt. Hiermee bedoel ik te veel cursussen en wekelijkse gesprekken, dit schrikt Marokkaanse gezinnen heel erg af.”*

Fatiha zegt: *“Er hebben zich een aantal alleenstaande moeders bij mij gemeld die pleegzorg willen verlenen. Alleen ze zijn bang om de cursus te volgen. Deze bestaat uit 10 bijeenkomsten in het Nederlands en wordt in de avond gegeven. Dit schrikt de moeders af.”*

De aanvullende procedures en de taal spelen dus ook een rol in het tekort aan Marokkaanse pleeggezinnen.

Wat ook een behoorlijke drempel voor potentiële Marokkaanse pleeggezinnen blijkt te zijn is de angst voor bemoeienis van hulpverleners. Binnen de Marokkaanse cultuur geldt de ongeschreven regel dat men de vuile was niet buiten hangt. De bemoeienis van hulpverleners wil men dan ook vermijden.

Hanan zegt het volgende hierover: *“Als men pleegouder wil worden, dan heb je veel te maken met de pleegzorginstelling. Vooral het eerste half jaar zullen wij wekelijks bij de pleegouders*

thuis zijn. Dit willen wij Marokkanen niet, wij houden de bemoeienis van jeugdzorg niet vol. Marokkanen hebben de mentaliteit van 'de vuile was ga je niet buiten ophangen'."

Fatima: *"Ik wil niet dat buitenstaanders te weten komen hoe ik mijn kinderen opvoed en wat ik op tafel neerleg om te eten."*

Men benoemt de woonruimte als een belangrijke factor om pleegzorg te kunnen verlenen. De ouder wil het pleegkind een eigen ruimte kunnen bieden, zodat het kind een persoonlijke plek heeft. Veel gezinnen zijn klein behuist en kunnen hierdoor niet de ruimte bieden aan het pleegkind. Aziz zegt hier het volgende over: *"Meestal wonen Marokkanen in kleine huizen. Kinderen moeten vaak een slaapkamer samen delen. Het is belangrijk voor kinderen, vooral pleegkinderen om een eigen kamer te hebben."*

Naziha: *"Marokkaanse gezinnen moeten ruimte thuis hebben, het is belangrijk dat het pleegkind een eigen kamer krijgt. Het kind moet zich op zijn gemak voelen en zich thuis voelen."*

Halima: *"Marokkanen wonen meestal met grote gezinnen in kleine huizen, ik denk dat men hierdoor niet gauw de stap kunnen nemen om pleegzorg te verlenen."*

De factor scheiding der seksen komt tevens regelmatig voor tijdens interviews en deze factor heeft ook met de woonruimte te maken. Men vindt het lastig om een onbekend kind met zijn eigen kinderen op te voeden. Als de kinderen de puberteit bereiken, zal dit voor problemen zorgen en de vrijheid van het gezin zal hierdoor beperkt worden, zo is de gedachte. Als de kinderen een eigen kamer hebben, zal dit probleem grotendeels worden verholpen.

Fatiha: *"Als moeder moet je oppassen dat je geen vreemde jongen bij je dochters laat inwonen of andersom. Als de kinderen eigen kamers hebben dan zou het meisje bijvoorbeeld haar hoofddoek in haar eigen kamer af kunnen doen."*

De verantwoordelijkheid om voor andermans kind te zorgen vindt men erg groot. Deze factor maakt gezinnen ook huiverig om een pleegkind in huis te nemen.

Fatima: *"Kinderen opvoeden een grote verantwoordelijkheid is. Ik zeg je eerlijk, mensen die pleegzorg verlenen daar heb ik respect voor, het is iets heel moois. Maar ikzelf zou het niet kunnen. Ik heb de kracht en energie er niet voor. Zelfs mijn eigen kinderen doe ik tekort. Ik word gauw moe en dan heb ik geen geduld en dan ga ik schelden en dat is niet goed."*

Souad: *"Het is een heel goed idee om pleegzorg te verlenen. Ook volgens ons geloof is het goed om pleegzorg te verlenen. Maar zoals Fatima al zei, de ouders moeten de verantwoordelijkheid op zich kunnen nemen. Hiermee bedoel ik lichamelijk en geestelijk sterk zijn en veel geduld hebben"*.

Khalid: *"Het is een grote verantwoordelijkheid om voor andermans kinderen te zorgen. Je moet het kind zo goed mogelijk opvoeden. Als je een dag niet goed in je vel zit en je doet het kind tekort dan zal je hierop worden aangesproken bij Allah."*

8.4 Beweegreden om wel pleegzorg te verlenen

Vanuit religieus perspectief vinden Marokkaanse gezinnen dat het hun verantwoordelijkheid is om voor een pleegkind te zorgen. Alle respondenten geven het geloof als beweegreden op om pleegzorg te verlenen. Hieronder ziet u enkele voorbeelden staan:

Aziz: *“Moslims willen niet dat islamitische kinderen door niet-islamitische mensen worden opgevoed. Mensen doen het voor zegeningen die ze ervoor zullen ontvangen bij Allah.”*

Fatiha: *“De aller belangrijkste reden is omdat de islam ons de verantwoordelijkheid heeft gegeven om voor kinderen te zorgen die geen ouders hebben.”*

Hanan: *“Vanuit religie, wij hebben de verantwoordelijkheid gekregen om voor kinderen te zorgen. Dit is een heel belangrijk motief.”*

Asma: *“Doorslaggevend is dus de verantwoordelijkheid die wij van de islam hebben gekregen om voor kinderen te zorgen die geen ouders hebben of waarvan de ouders niet voor de kinderen kunnen zorgen.”*

Men wil dat een islamitisch kind in een islamitisch gezin opgroeit omdat men vreest dat het kind bij een niet-islamitisch gezin zijn geloof en cultuur zal verliezen.

Salwa: *“Als wij pleegzorg verlenen in een niet-islamitisch land om een moslim kind te redden dan krijgen wij meer zegeningen van Allah. Want als het kind door een niet-islamitisch gezin wordt opgevoed dan krijgt het kind geen islam mee en zal het kind ongelovig opgroeien.”*

Fatima: *“Ik wil dat het kind in een islamitisch gezin opgroeit en niet in een niet-islamitisch gezin. Ik wil dat het kind op islamitische wijze wordt grootgebracht en islamitische verboden en geboden leert. Wij als moslims zijn verantwoordelijk voor deze kinderen.”*

Nora: *“Als het kind opgroeit in een niet-islamitisch gezin dan zal het kind zijn geloof verliezen en ook vergeten wij hij of zij werkelijk is. Het is belangrijk dat het kind zijn geloof behoudt en weet hoe zijn cultuur in elkaar zit.”*

De islam spoort elke moslim aan om elk kind een goede opvoeding en veilige leefomgeving te bieden en men behoort het kind op islamitische wijze op te voeden. Een ander motief om pleegzorg te verlenen binnen de Marokkaanse gemeenschap is uit empathie voor het kind. Khalid zegt hier het volgende over: *“Andere motieven zijn: je helpt je medemens. Wij moeten de kinderen volgens islam opvoeden.”*

Hanan: *“Wat je voor je eigen kinderen niet wenst gun je natuurlijk ook niet andermans kinderen. Als iemand er stil bij staat dat het hem ook kan overkomen dan wil die persoon ook dat zijn kinderen bij een islamitisch gezin terecht komt.”*

Souad: *“Dit wens je toch geen enkel kind of ouder toe. Ik denk dat veel mensen uit empathie voor het kind en diens ouders pleegzorg zouden willen verlenen.”*

8.5 Essentiële zaken om pleegzorg te kunnen verlenen voor Marokkaanse gezinnen

Binnen de Marokkaanse gemeenschap is de term pleegzorg nog onbekend. Men geeft dan ook aan dat ze voorlichting en informatie over pleegzorg zouden willen ontvangen. Dit is essentieel om pleegzorg te kunnen verlenen.

Khalid zegt hier het volgende over: *“Eerlijk gezegd weet ik bijna niets over pleegzorg. Ik denk dat het voor veel Marokkaanse islamitische mannen geldt, er is gebrek aan informatie. Als je de informatie niet hebt, dan weet je niets en dan kan je en durf je de stap ook niet te nemen om wel pleegzorg te verlenen.”*

Hanan: *“Het woord pleegzorg is onbekend bij Marokkaanse gezinnen.”*

Aziz: *“Pleegzorg moet bekend worden, het moet bekend worden dat pleegzorginstellingen ondersteuning kunnen bieden in de opvoeding. Het moet ook bekend worden dat pleegouders een vergoeding krijgen. Het is ook belangrijk dat de informatie in eigen taal wordt verteld, dat is toegankelijker voor mensen.”*

Fatiha: *“Informatie over pleegzorg en de verschillende soorten vormen van pleegzorg goed uitleggen aan Marokkanen.”*

Men benoemt de woonruimte als een belangrijke factor om pleegzorg te kunnen verlenen. Men wil het pleegkind een eigen ruimte kunnen bieden, zodat het kind een persoonlijke plek heeft. Veel gezinnen wonen in kleine huizen en kunnen hierdoor niet de ruimte bieden aan het pleegkind. Aziz zegt hier het volgende over: *“Meestal wonen Marokkanen in kleine huizen. Kinderen moeten vaak een slaapkamer samen delen. Het is belangrijk voor kinderen, vooral pleegkinderen een eigen kamer te hebben. Als mensen hier hulp voor kunnen krijgen dan zou dat ideaal zijn.”*

Naziha: *“Marokkaanse gezinnen moet ruimte thuis hebben, het is belangrijk dat het pleegkind een eigen kamer krijgt. Het kind moet zich op zijn gemak voelen en zich thuis voelen.”*

Salwa: *“Een groot huis, je hebt ruimte nodig om een pleegkind in het gezin te kunnen verwelkomen.”*

Men zou graag pedagogisch advies willen ontvangen over de opvoeding van een pleegkind. Men benoemt ondersteuning in de opvoeding dan ook regelmatig.

Fatima: *“Informatie en begeleiding hoe we een pleegkind moeten opvoeden.”*

Rachida: *“Pedagogisch ondersteuning is belangrijk, een pleegkind opvoeden zal niet hetzelfde zijn als je eigen kinderen opvoeden. Een pleegkind komt uit een probleemgezin en de pleegouders zullen het niet altijd makkelijk hebben om voor hem of haar te zorgen.”*

Souad: *“Als men problemen met de opvoeding met het kind krijgt dan zou de pleegzorginstelling hier hulp in kunnen bieden.”*

Ook wordt de activiteitenbegeleiding voor kinderen vaak genoemd tijdens interviews. Men wil ondersteuning en begeleiding ontvangen bij het opzetten en uitvoeren van activiteiten voor pleegkinderen. Pleegzorginstellingen kunnen hierbij denken aan het organiseren van activiteiten thuis maar ook buitenactiviteiten zoals uitjes. Men zou ook graag ondersteuning willen in huiswerkbegeleiding en met huishoudelijk hulp.

Salwa: *“Hulp met de huishoudelijke taken thuis, zodat moeder tijd overhoudt voor de kinderen.”*

Asma: *“Voor de kinderen activiteiten organiseren en uitvoeren.”*

Rachida: *“Activiteiten voor kinderen organiseren. Marokkaanse moeders steken veel tijd en energie in het huishouden, zo houden ze geen tijd over om leuke dingen met hun kinderen te*

doen. Het is daarom belangrijk dat het gezin hulp kan krijgen met organiseren van uitjes voor kinderen.”

Aziz: “Hulp met bijvoorbeeld huiswerk maken thuis. Dat er een soort begeleider thuis komt helpen om met pleegkind te praten en te helpen met huiswerk. Als de pleegouders even worden ontlast met zulke hulp dan zou de opvoeding makkelijker worden en zouden Marokkanen sneller een pleegkind willen nemen.”

Wat tevens essentieel is om pleegzorg te verlenen is de vrijheid in keuze die de pleegouders zelf kunnen maken. Gedurende de interviews werd ik regelmatig gevraagd of de ouders zelf kunnen beslissen wat voor soort pleegzorg ze kunnen verlenen. De vraag of de verzorgers zelf een voorkeur voor geslacht en leeftijd van een pleegkind kunnen aangeven kwam ook regelmatig terug bij de ouders. Dit duidt erop dat men het belangrijk vindt om de vrijheid te hebben om zelf keuzes te maken als het gaat om pleegzorg verlenen. Hiermee zou bijvoorbeeld het probleem van scheiding der seksen binnen een gezin kunnen worden verholpen.

Naziha zegt hier het volgende over: “Het is belangrijk dat het gezin een islamitisch kind krijgt. Het is belangrijk dat het gezin zelf een keuze kan maken. Dus bijvoorbeeld kan kiezen dat ze een meisje als pleegkind willen in de leeftijd van 5 jaar.”

Binnen deze gemeenschap is het van groot belang om positieve energie van familie en sociale contacten te ontvangen. Als men gemotiveerd wordt door familieleden en vrienden zal er sneller overwogen worden om pleegzorg te verlenen.

Hanan zegt: “Ik denk dat motivatie en positieve energie van het netwerk en sociale contacten heel belangrijk zijn. Men heeft een levend voorbeeld nodig.”

Wat tevens doorslaggevend kan zijn, is dat ervaringen van andere pleegouders gehoord worden. Men wil succes ervaringen horen van mensen met dezelfde etniciteit en waarmee ze zich zelf kunnen identificeren. Dan pas zal een persoon enthousiast worden en erbij stil gaan staan dat hij/zij ook iets voor andere kinderen kan betekenen.

Fatiha zegt: “Pleegzorginstelling moet voorbeelden laten zien van andere Marokkaanse pleeggezinnen, dan pas zal het de doelgroep bereiken.”

Hieronder staan de meest essentiële zaken voor Marokkaanse gezinnen om pleegzorg te kunnen verlenen:

- Informatie over pleegzorg
- Woonruimte
- Opvoedingsondersteuning
- Activiteitenbegeleiding voor kinderen
- Huiswerkbegeleiding voor kinderen
- Huishoudelijke hulp voor moeders
- Vrije keuze om pleegzorg te verlenen
- Steun van familie en vrienden
- Succeservaringen van islamitische pleeggezinnen zien/horen.

8.6 Tussenconclusie

Spirit heeft op dit moment 12 Marokkaanse bestandspleeggezinnen en er staan gemiddeld vier Marokkaanse kinderen op de wachtlijst voor een plaatsing in een pleeggezin. Voor een goede matching zou Spirit 12 Marokkaanse pleeggezinnen erbij willen hebben.

De term pleegzorg is binnen de Marokkaanse gemeenschap onbekend en dit kan een grote rol spelen voor het tekort aan Marokkaanse pleeggezinnen. Binnen deze gemeenschap speelt de sociale druk een grote rol bij het verlenen van pleegzorg, omdat men hier steun en goedkeuring van familie en vrienden bij nodig heeft. Een mogelijke factor die een rol speelt is de vrees voor de aanmeldingsprocedures/introductieprogramma's en de bemoeienis van hulpverleners. Tevens is de kleine woonruimte en de scheiding van seksen een behoorlijk obstakel te noemen. Als laatste vindt men de verantwoordelijkheid voor de zorg van andermans kind erg groot.

Vanuit religieus perspectief⁷⁰ vindt de Marokkaanse moslim het zijn verantwoordelijkheid om zich te ontfemen over een pleegkind. Als beweegreden geeft men dan ook aan dat het als een plicht wordt gezien om te zorgen dat een kind islamitisch wordt opgevoed. Men wil voorkomen dat het kind in een niet-islamitisch gezin opgroeit.

Helaas is de term pleegzorg binnen de Marokkaanse gemeenschap nog grotendeels onbekend en men wil dan ook graag voorlichting over pleegzorg ontvangen. Verder is er de wens om opvoedingsondersteuning te ontvangen van pleegzorginstellingen, in combinatie met hulp bij activiteiten en huiswerkbegeleiding voor de (pleeg)kinderen. Ook wordt er aangegeven dat men meer vrije keus in het accepteren van pleegkinderen zou willen. Ten slotte zou het potentiële pleeggezinnen motiveren daadwerkelijk pleegzorg te verlenen, als men meer ervaringen en succesverhalen van andere (Marokkaans) islamitische pleeggezinnen zou horen.

⁷⁰ Perspectief: Punt van waaruit men iets bekijkt

9. Combinatie praktijk & theorie

9.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zal ik deskresearch met het veldonderzoek vergelijken. Ik zal verkregen informatie van respondenten vergelijken met literatuuronderzoek. Dit proces heet inductie. Ik zal elk deelvraag behandelen door de praktijk met theorie te vergelijken. Vervolgens kunt u hier een tussenconclusie over lezen.

9.2 Combinatie

In hoofdstuk 5 is de volgende deelvraag beantwoord:

- Wordt er in pleegzorginstellingen in Amsterdam rekening gehouden met religieuze of culturele achtergronden bij het plaatsen van een pleegkind in een pleeggezin?

Om antwoord te geven op deze deelvraag heb ik 2 medewerkers van Spirit geïnterviewd. In dit hoofdstuk zijn de antwoorden gebaseerd op informatie uit de praktijk. Deze informatie heb ik vervolgens vergeleken met de theorie. De theorie komt terug in het hoofdstuk vier theoretische onderbouwing. Ik zal hieruit enkele citaten gebruiken om de praktijk met theorie te vergelijken.

korte samenvatting van de tussenconclusie van deze deelvraag:

Spirit houdt rekening met religieuze of culturele achtergronden bij het plaatsen van een pleegkind in een pleeggezin. Als het de wens van de ouder is om het kind in een islamitisch pleeggezin te plaatsen, gaat Spirit hier op naar zoek. Echter, omdat er momenteel onvoldoende pleeggezinnen zijn, kijkt men eerst naar wat het beste is voor het kind. Spirit zoekt in principe pleegouders uit die er voor open staan een islamitisch kind de ruimte en vrijheid te bieden om zijn of haar religie te kunnen uiten. Op deze manier wordt er door de pleegzorginstelling rekening gehouden met een islamitisch pleegkind bij het plaatsen in een niet-islamitisch pleeggezin.

De theorie zegt het volgende hierover:

Citaat uit artikel: Zorgen voor het kind van een ander.

Conny Zeilstra (hoofd servicepunt pleegzorg van Spirit Amsterdam) ziet die instelling ook bij moslimouders. Moslimouders hechten waarde aan een pleeggezin met dezelfde opvattingen. Als dit niet mogelijk blijkt te zijn, kijkt Spirit pleegzorg in hoeverre een pleeggezin in staat is aan de wensen van de ouders te voldoen, bijvoorbeeld dat het kind halal eet.

(Bron: Zorgen voor het kind van een ander. H. Taghi Bakkali, 2011)

In paragraaf 4.7 (wetgeving pleegzorg) staan enkele artikelen met betrekking tot kinderrechten die van invloed zijn op het recht dat een kind in een gezin opgroeit waar het in staat wordt gesteld om de eigen nationaliteit, cultuur, taal en religie te handhaven. Hieronder ziet u de belangrijkste artikelen staan:

- *Artikel 8 Identiteit*

Het kind heeft het recht zijn of haar identiteit te behouden, zoals nationaliteit, naam en familiebanden. De overheid steunt het kind om zijn of haar identiteit te herstellen als die ontnomen is.

- *Artikel 14 Vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst*

Het kind heeft het recht op vrijheid van gedachten, geweten en godsdienst en de vrijheid deze te uiten. De overheid respecteert de rechten en plichten van ouders en voogden om het kind te (bege)leiden bij de uitoefening van dit recht op een manier die past bij zijn of haar leeftijd en ontwikkeling.

- *Artikel 30 Kinderen uit minderheidsgroepen*

Een kind uit een etnische, religieuze of linguïstische minderheidsgroep heeft het recht om zijn of haar eigen cultuur te beleven, godsdienst te belijden of taal te gebruiken.

In deze artikelen wordt duidelijk gemaakt dat elk kind het recht heeft om op te groeien in een gezin dat aan de eisen voldoet om de eigen nationaliteit, cultuur, taal en religie van het kind te handhaven. Pleegzorginstelling Spirit streeft ernaar om kinderen zo goed mogelijk te helpen en gaat daarbij uit van een multiculturele samenleving. Mochten de ouders erop staan dat het kind in een islamitisch pleeggezin geplaatst wordt, dan gaan medewerkers van de matching hier op naar zoek. Omdat er onvoldoende islamitische pleeggezinnen zijn, kijkt men naar wat de wensen van de ouders zijn en gaat Spirit op zoek naar pleegouders die ervoor open staan een islamitisch kind de ruimte en vrijheid te bieden om zijn of haar religie te uiten. Zo komt Spirit de wensen van ouders tegemoet en accepteert men de wetgeving omtrent pleegzorg en de kinderrechten.

In hoofdstuk 6 is de volgende deelvraag beantwoord:

- Hoe kijkt de islam aan tegen pleegzorg?

Om antwoord te geven op deze deelvraag heb ik 2 islamgeleerden geïnterviewd. In dit hoofdstuk zijn de antwoorden gebaseerd op informatie uit de praktijk. Deze informatie heb ik vervolgens vergeleken met de theorie. De theorie komt terug in het hoofdstuk theoretische onderbouwing, paragraaf 4.6 pleegzorg & islam.

Hieronder leest u een korte samenvatting van de tussenconclusie van deze deelvraag:

Binnen de islam wordt het aangemoedigd om de zorg van een pleegkind op je te nemen. Zo was de profeet Mohamed (vzmh) zelf een wees en heeft hij op latere leeftijd ook een weeskind groot gebracht.

Moslim ouders hebben de verantwoordelijkheid om een (pleeg)kind op te voeden volgens de islamitische richtlijnen en daarbij wordt het benadrukt dat de verzorgers een pleegkind rechtvaardig behandelen en op de zelfde manier als hun eigen kinderen opvoeden. Het gezin moet rekening houden met de kamerindeling tussen meisjes en jongens, dit in verband met de scheiding der seksen.

Deze samenvatting komt overeen met de literatuur die in het hoofdstuk 4.6 theoretische onderbouwing te vinden is.

In hoofdstuk 7 is de volgende deelvraag beantwoord:

- In hoeverre beïnvloedden culturele factoren islamitische gezinnen bij het al dan niet verlenen van pleegzorg binnen verschillende etnische culturen?

Om antwoord te geven op deze deelvraag heb ik verschillende respondenten van diverse afkomst geïnterviewd. In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op basis van praktijkinformatie.

Hieronder leest u een korte samenvatting van de tussenconclusie van deze deelvraag:

Verskillende culturele factoren beïnvloedden islamitische gezinnen bij het al dan niet verlenen van pleegzorg. Opvallend is dat binnen alle verschillende etnische culturen de zorg en opvoeding van kinderen enorm hoog wordt geacht. Men hecht veel waarde aan het overdragen van de islam en haar cultuur aan kinderen. Verder is het bewonderenswaardig dat het binnen deze gemeenschappen gebruikelijk is om voor elkaar te zorgen. Tegelijkertijd vindt men in alle behandelde islamitische culturen het een zware verantwoordelijkheid om voor andermans kind te zorgen. Tevens komt de scheiding der seksen regelmatig voor als belemmerende factor bij de verschillende culturen.

Dit hoofdstuk kan ik niet vergelijken met de theorie, omdat er geen specifieke literatuur over dit onderwerp te vinden is. Wel kan ik enkele citaten uit de literatuur gebruiken om aan te tonen dat de praktijk overeenkomt met de theorie.

Enkele citaten uit de theorie:

- Moslims kloppen niet snel aan bij hulpverlenende instanties, familieproblemen worden binnen het gezin of familie opgelost. Familie is meestal bereid om de kinderen thuis op te vangen, maar dit gebeurt op een onofficiële manier. Men is er niet van op de hoogte dat de officiële weg voordelen met zich mee brengt.
- Het dragen van de verantwoordelijkheid om voor andermans kinderen te zorgen is erg zwaar en ingewikkeld.

Deze citaten uit de literatuur komen overeen met wat de praktijk zegt.

In hoofdstuk 8 is de volgende deelvraag beantwoord:

- Het lijkt dat er in Amsterdam te weinig pleeggezinnen zijn met Marokkaanse achtergrond. Welke factoren spelen hier een belangrijke rol?

Om antwoord te geven op deze deelvraag heb ik een aantal respondenten van Marokkaanse afkomst geïnterviewd. In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op basis van praktijkinformatie. Ook wat dit specifieke onderwerp betreft, heb ik geen literatuur kunnen vinden. Wel kan ik enkele citaten uit de literatuur gebruiken om aan te tonen dat de praktijk overeenkomt met de theorie.

korte samenvatting van de tussenconclusie van deze deelvraag:

Op dit moment staan er gemiddeld vier Marokkaanse kinderen op de wachtlijst voor een plaatsing van een pleeggezin. Voor een goede matching zou Spirit 12 Marokkaanse pleeggezinnen erbij willen hebben.

Helaas is de term pleegzorg binnen deze gemeenschap onbekend en speelt de sociale druk een grote rol bij het verlenen van pleegzorg.

Vanuit religieus perspectief vindt de Marokkaanse moslim het zijn verantwoordelijkheid om zich te ontfemen over een pleegkind. Maar omdat de term pleegzorg binnen de Marokkaanse gemeenschap nog onbekend is, wil men dan ook graag voorlichting hierover ontvangen. Het is in deze specifieke gemeenschap cruciaal om steun van familie en vrienden te ontvangen als men pleegzorg wil verlenen. Daarnaast zou het potentiële pleeggezinnen motiveren daadwerkelijk pleegzorg te verlenen, als men meer ervaringen en succesverhalen van andere (Marokkaans) islamitische pleeggezinnen zou horen.

Enkele citaten uit de theorie:

- Het tekort wordt bevestigd in verschillende onderzoeken. Omaima Korz-Noor is één van de sociologen die onderzoek op dit gebied heeft verricht en uit haar onderzoek is gebleken dat de voornaamste oorzaak van het tekort de onwetendheid bij allochtonen gezinnen is.
- Moslims kloppen niet snel aan bij hulpverlenende instanties, familieproblemen worden binnen het gezin of familie opgelost. Familie is meestal bereid om de kinderen thuis op te vangen, maar dit gebeurt op een onofficiële manier. Men is er niet van op de hoogte dat de officiële weg voordelen met zich mee brengt.
- Tevens is het volgens de coördinatrice belangrijk om mensen vanuit religieuze inspiratie te motiveren voor pleegzorg. In de Islam wordt het namelijk benadrukt om voor pleeg- en weeskinderen te zorgen.
- Volgens Layla is pleegzorg onder allochtonen een onbekend begrip. Het is heel normaal dat men voor de kinderen van een ander zorgt. Alleen weet men niet dat dit op een officiële manier kan worden gedaan.
- Ook moet er meer informatie gegeven worden over jeugdzorg en jeugdhulpverlening in relatie tot pleegzorg en over de rechten van het kind in vergelijking met de visie uit de eigen cultuur.
- In de bestandspleegouders zijn moslimouders op één hand te tellen. Volgens Reukers is de drempel te hoog, doordat de aanmeldingsroutes te abstract zijn voor allochtone ouders.

Deze citaten uit de literatuur komen overeen met wat de praktijk zegt.

9.3 Tussenconclusie

In dit hoofdstuk heb ik de praktijk met de theorie vergeleken, dit proces heet inductie. Elke deelvraag heb ik met de literatuur gecontroleerd. Het volgende heb ik hieruit kunnen concluderen:

- De deelvraag betreffende pleegzorginstelling Spirit komt in de praktijk overeen met de literatuur. Volgens de kinderrechten hebben de ouders en het kind het recht om in een islamitisch pleeggezin opgevangen te worden. Pleegzorginstelling Spirit respecteert deze rechten door in eerste instantie een islamitisch gezin te zoeken. Mocht dit niet lukken wegens het tekort hieraan, dan gaat men op zoek naar een pleeggezin dat ervoor open staat een islamitisch kind de ruimte en vrijheid te bieden om zijn of haar religie te uiten.
- De praktijk over de deelvraag islam en pleegzorg komt overeen met de literatuur. Moslims hebben de verantwoordelijkheid om een pleegkind op te voeden volgens de islamitische richtlijnen.
- De deelvraag over de culturele factoren binnen islamitische gezinnen heb ik met enkele citaten uit de literatuur kunnen vergelijken. Deze theorie komt overeen met de praktijk.
- De praktijk over de deelvraag hoe Marokkaanse gezinnen tegen pleegzorg aankijken heb ik met enkele citaten uit de literatuur kunnen vergelijken. Deze theorie komt overeen met de praktijk.

10. Conclusies en aanbevelingen

10.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staan de conclusies die antwoord geven op de centrale vraag van dit onderzoek: *Wat is de oorzaak voor het feit dat er in Amsterdam een tekort is aan islamitische pleeggezinnen, in het bijzonder als men kijkt naar Marokkaanse pleeggezinnen?*

Vervolgens worden in paragraaf 10.3 de aanbevelingen beschreven die uit deze conclusies volgen.

10.2 Conclusies

- ❖ Als de situatie van het kind zodanig is dat het kind niet meer thuis kan blijven wonen, wordt het kind bij pleegzorginstelling Spirit aangemeld voor een pleeggezin. De plaatsingsprocedure van een islamitisch pleegkind verloopt op de zelfde wijze als een niet-islamitisch pleegkind. Spirit heeft geen protocollen of procedures waar men zich aan moet houden met betrekking tot de religie of etniciteit. Echter, als men wel protocollen of procedures zou aanhouden met betrekking tot de religie of etniciteit van het kind, dan zou de plaatsingsprocedure van een islamitisch pleegkind anders verlopen dan bij een niet-islamitisch pleegkind.
- ❖ Wel houdt men rekening te houden met religieuze of culturele achtergronden bij het plaatsen van een pleegkind in een pleeggezin. Als de ouders erop staan dat het kind in een islamitisch gezin wordt geplaatst, dan gaat Spirit op zoek naar een islamitisch pleeggezin. Helaas is dit vaak niet uitvoerbaar, omdat er momenteel onvoldoende (islamitische) pleeggezinnen zijn. Wanneer een islamitisch kind in een niet-islamitisch pleeggezin wordt geplaatst, houdt de pleegzorginstelling rekening met de wensen en behoeften van de ouders. Gedurende de matching wordt hier aandacht aan besteed door de religie en cultuur te noemen. Spirit zoekt in principe pleegouders uit die ervoor open staan een islamitisch pleegkind de ruimte en vrijheid te bieden om zijn of haar religie te kunnen uiten. Als Spirit hier wel een protocol voor zou aanhouden, zal dit de werkwijze en dus de matching tussen de gezinnen vergemakkelijken.
- ❖ Pleegzorginstelling Spirit is momenteel actief bezig met het werven van islamitische pleeggezinnen. Men is in 2008 een project gestart voor het werven van islamitische gezinnen en daarbij is geprobeerd pleegzorg onder de aandacht van de islamitische gemeenschap te brengen. Men heeft voorlichtingen gegeven in buurthuizen, moskeeën en scholen en dit heeft ongeveer 10 pleeggezinnen van islamitisch afkomst opgeleverd. Deze gezinnen functioneren als voorbeeld pleeggezinnen waardoor er sindsdien nog meer islamitische pleeggezinnen bij zijn gekomen. Het kost veel tijd om pleegzorg onder de aandacht te brengen en om gezinnen te werven.
- ❖ Binnen de islam worden moslims aangemoedigd om de zorg van een pleegkind op zich te nemen. In de koran krijgen zij zelfs expliciet de verantwoordelijkheid om voor wees- en pleegkinderen te zorgen. In de Islam is er een groot verschil tussen adoptie en pleegzorg en omdat de religie adoptie verbiedt, wordt pleegzorg zelfs aangeraden binnen de islam. Omdat voor veel moslims het begrip pleegzorg onbekend is, denkt

men al gauw aan adoptie en wetende dat adoptie niet is toegestaan, staat men niet open voor het idee om voor een pleegkind te zorgen.

- ❖ De islam eist dat ouders mentaal en fysiek gezond zijn om goed voor een kind te kunnen zorgen. Tevens moeten de verzorgers de benodigdheden van een pleegkind zich financieel kunnen permitteren. Veel moslims zijn niet op de hoogte van het recht op pleegvergoeding en geven vaak aan dat het zorgen voor een pleegkind veel tijd en geld kost. Hieruit kan ik concluderen dat als men weet dat de pleegouders recht hebben op een pleegvergoeding en pedagogische hulp kunnen ontvangen, zij hier anders over zullen denken.
- ❖ Een moslim hoort rekening te houden met de kamerindeling tussen meisjes en jongens, in verband met de scheiding der seksen. Ondanks het feit dat het pleegkind in een gezin opgroeit met andere kinderen, wordt het pleegkind niet gezien als hun werkelijke broer of zus. Hierbij vormt ook de woonruimte een probleem, omdat men over het algemeen met een groot gezin in een klein huis woont en dan haast onmogelijk wordt om rekening te houden met de scheiding der seksen. Verzorgers weten niet dat ze zelf een leeftijd en het geslacht van het pleegkind kunnen aangeven. Als men weet dat pleegouders de vrije keuze hebben, deze belemmerende factor niet meer in de weg staat.
- ❖ Binnen alle islamitische gemeenschappen worden de zorg en opvoeding van kinderen enorm hoog geacht. Men wil kinderen volgens de vijf zuilen van de islam groot brengen en hecht veel waarde aan het overbrengen van de islam en de cultuur aan de kinderen. Vanuit religieus oogpunt geeft men dan ook aan dat het een verantwoordelijkheid is om zich te ontfemen over een pleegkind. Moslims willen voorkomen dat het kind in een niet-islamitisch gezin opgroeit, maar geven tegelijkertijd aan het een grote en zwaar verantwoordelijkheid te vinden om voor andermans kind te zorgen.
- ❖ In een aantal islamitische gemeenschappen wordt pleegzorg onderling geregeld, omdat het al gebruikelijk is om problemen binnen de familie op te lossen. Men wilt liever geen bemoeienis van buitenstaanders en hieruit kan ik concluderen dat mensen vrezend voor hulpverleners en de pleegzorginstellingen.
- ❖ Binnen veel islamitische gemeenschappen speelt sociale druk een grote rol bij het verlenen van pleegzorg. Het is in deze culturen belangrijk om steun en goedkeuring van familie te ontvangen als men pleegzorg wil verlenen en daarom worden deze mensen betrokken in het maken van keuzes over pleegzorg.
- ❖ De term pleegzorg is onbekend, men geeft dan ook aan hierover informatie te willen horen. Tevens wil men succeservaringen van islamitische pleeggezinnen horen.
- ❖ Om pleegzorg te kunnen verlenen wil men opvoedingsondersteuning ontvangen. De verzorgers weten niet hoe ze een onbekend kind het beste kunnen opvoeden. Tevens willen moslims graag hulp bij het bedenken en opzetten van kinderactiviteiten en huiswerkbegeleiding voor de (pleeg)kinderen ontvangen. Men weet niet dat ze deze hulp kunnen ontvangen van pleegzorginstelling Spirit.

Met behulp van bovenstaande conclusies kan ik antwoord geven op de centrale vraag:
Wat is de oorzaak voor het feit dat er in Amsterdam een groot tekort is aan islamitische pleeggezinnen, in het bijzonder als men kijkt naar Marokkaanse pleeggezinnen?

De belangrijkste oorzaak voor het feit dat er in Amsterdam een groot tekort is aan islamitische (Marokkaanse) pleeggezinnen is dat de term pleegzorg nog onbekend is bij deze doelgroep. Moslims in Amsterdam kennen het woord pleegzorg niet. Als men de term hoort, wordt het vaak verward met adoptie en omdat adoptie verboden is in de islam, zal men dus niet enthousiast reageren.

Er is een groot gebrek aan informatie over pleegzorg. Moslims weten niet dat er verschillende vormen van pleegzorg zijn of dat men recht heeft op pleegvergoeding, pedagogisch hulp en hulp bij activiteiten opzetten. De belangrijkste belemmeringen zoals scheiding der seksen, de beperkte woonruimte en de grote verantwoordelijkheid om voor andermans kind te zorgen vormen daarnaast ook een obstakel. Wat potentiële islamitische pleegouders verder weerhoudt pleegzorg te verlenen is de vrees voor bemoeienis van hulpverleners en de aanmeldingsprocedure bij pleegzorginstelling, in combinatie met de grote sociale controle die de keuze om voor een pleegkind te zorgen enorm beïnvloedt.

10.3 Aanbevelingen

Op basis van eerdergenoemde conclusies heb ik de volgende aanbevelingen geformuleerd:

- ✓ De term pleegzorg is onbekend bij de islamitische gemeenschap. Mijn advies aan Spirit is om deze term bij deze doelgroep bekender te maken. Dit kunnen ze het beste doen door hulpverleners met dezelfde achtergrond in te blijven schakelen. Dit is niet zozeer vanwege een mogelijke taalbarrière, maar het zal het onderwerp voornamelijk toegankelijker maken voor de doelgroep. Men zal iemand van zijn eigen afkomst sneller vertrouwen en respecteren. Wat heel belangrijk is bij dit punt, is om heldere informatie te verstrekken. Door het delen van succeservaringen van islamitische pleeggezinnen met deze doelgroep, zal het mensen raken en motiveren om ook pleegzorg te verlenen.
- ✓ De term pleegzorg wordt te vaak verward met adoptie en dit kan verholpen worden door het verschil duidelijk te maken. Dit kan het beste gedaan worden door een islamgeleerde hierbij te betrekken. De imam heeft een grote invloed op moslims en men zal sneller informatie over pleegzorg en de islam van hem aannemen. De imam zal de verantwoordelijkheid van moslims tegenover wees- en pleegkind toelichten op een manier die ervoor zorgt dat men over het onderwerp zal nadenken.
- ✓ Daarnaast is het van groot belang om voorlichting over de verschillende vormen van pleegzorg te geven. Men heeft hier geen besef van en weet vaak ook niet dat pleegouders recht hebben op pleegvergoeding, pedagogische hulp kunnen ontvangen, en hulp bij het organiseren van activiteiten. Ik kan hier dus adviseren om helder naar de doelgroep te informeren wat de rechten van een pleegouder zijn.
- ✓ Tevens geeft men aan hulp bij huiswerk van de kinderen te willen ontvangen. Hierbij kan Spirit denken aan een begeleider die thuis komt helpen met het schoolwerk van de (pleeg)kinderen.
- ✓ Daarnaast is het belangrijk om te vermelden dat wanneer pleegouders de gelegenheid krijgen om zelf de leeftijd en het geslacht van het pleegkind te kunnen aangeven, dit

voor veel vorderingen zal zorgen. Het probleem van scheiding der seksen is een vaak voorkomend belemmerende factor bij islamitische gezinnen. Als de verzorgers weten dat ze de ruimte krijgen om aan te geven wat het beste bij het gezin zou passen, dan zou dit de efficiëntie ten goede komen.

- ✓ Omdat de sociale druk een grote rol speelt bij deze doelgroep is het belangrijk om toestemming van familieleden te ontvangen. Ik wil adviseren om hier als instelling tijd in te steken door bijvoorbeeld een extra voorlichting bijeenkomst te organiseren voor geïnteresseerden en hun familieleden. Zo worden beide partijen betrokken en krijgt men het gevoel dat hij/zij ook een inbreng heeft. Het belangrijkste is hier echter dat de familie bij het proces betrokken wordt met het doel om toestemming voor pleegzorg te verkrijgen.
- ✓ Wat verder essentieel is voor deze doelgroep om pleegzorg te kunnen verlenen, is hulp bij het opvoeden van de kinderen. Men is bang voor de verantwoordelijkheid die het zorgen voor andermans kinderen met zich meedraagt. Bovendien weet elke ouder dat het opvoeden van een pleegkind niet even gemakkelijk zal zijn als het opvoeden van eventuele eigen kinderen. Pleegzorginstellingen kan ik adviseren om duidelijk naar de doelgroep te maken dat men hier pedagogisch hulp in ontvangt. Een groot probleem hierbij is dat men bang is voor de hulpverlening. Men geeft aan pedagogische hulp te willen ontvangen, maar tegelijkertijd ziet men op tegen het wekelijks contact met de hulpverlener. Ik wil hier benadrukken dat het belangrijk is dat het pleeggezin de hulpverlener vertrouwt en de instelling zal hier tijd in moeten steken. Door een vertrouwde relatieband tussen het pleeggezin en de hulpverlener zal de communicatie soepel verlopen.
- ✓ Aan de hand van de conclusie met betrekking tot de pleegprocedure van Spirit kan ik aanbevelen om vervolgonderzoek te verrichten. Men zou kunnen onderzoeken of het efficiënter werkt als Spirit een protocol aanhoudt bij de plaatsing van een islamitisch pleegkind, of de werkwijze van matching beter verloopt met een protocol.

11. Literatuurlijst

Boeken

De Bil, P. (2011). *Onderzoek in 15 stappen, voor HBO studenten social work*. Meppel: Nelissen.

't Hart, H & Boeije, H & Hox, J. (2005). *Onderzoeksmethoden*. Amsterdam: Boom onderwijs.

Artikelen

Badr YouYou (2012). Weeskinderen draag je op handen.
<http://badryouyou.wordpress.com/2012/05/15/weeskinderen/>, 15-05-2012

Gastschrijver (2009). Pleegzorg en de islam. *MOBIEL tijdschrift voor pleegzorg*, 2009.

Groen, J. (2011). 'Yaaqoeb is neutraal katholiek', rapportage moslim-pleegkind bij christelijke ouders. *Volkskrant, binnenland 08-092011*.

Taghi Bakkali H. (2011). Zorgen voor het kind van een ander. *Het Parool, PS Kind, 09-06-2011*.

Tuyl, A. (2008). 'Crisisopvang geeft ons energie'. *Algemeen Dagblad, 20-02-2008*.

Gastschrijver. (2011). Het paradijs. *De Telegraaf, Binnenland, 09-09-2011*.

Kruis, M (2008). Netwerkpleegzorg in allochtone gezinnen. *MOBIEL tijdschrift voor pleegzorg, 2008*.

Website

Hadith van de dag. (n.d) Geraadpleegd op 25 december 2012, van
<http://hadithvandedag.nl/hadith>

Kinderrechten.(n.d.) Geraadpleegd op 10 november 2012, van
<http://www.kinderrechten.nl/images/13/194.pdf>

Kleurrijk pleegzorg. (n.d). Geraadpleegd op 5 maart 2012, van <http://www.por-mb.nl/kennisbank/varianten/kleurrijke-pleegzorg/index.htm>
POR: Pleeg Ouder Raad

KOMPAAN pleegzorg. (n.d). Geraadpleegd op 7 maart 2012, van
http://www.stichtingkompaan.nl/index.php?option=com_content&view=article&id=40&Itemid=16

Rijksoverheid. (n.d). Geraadpleegd op 1 maart 2012, van
<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/pleegzorg>

SPIRIT pleegzorg. (n.d). Geraadpleegd op 12 maart 2012, van <http://www.spirit.nl/pleegzorg/>

SPIOR. Kursun, H. (n.d). Geraadpleegd op 5 maart 2012, van
http://www.spior.nl/index.php?option=com_content&view=article&id=206%3Apleegzorg-&catid=67%3Amedia-stukken&Itemid=55

Bijlage I interview vragen

Spirit:

De volgende interviewvragen zijn aan medewerkers van pleegzorginstelling Spirit gesteld:

Hoe verloopt de procedure van plaatsing van een islamitisch pleegkind? En verschilt deze verplaatsing in vergelijking met andere kinderen?

- Hoe verloopt een pleegprocedure van een pleegkind?
- Hoe verloopt een pleegprocedure van een islamitisch pleegkind?
- Wordt er onderscheid gemaakt tussen een islamitisch pleegkind en een niet-islamitisch pleegkind bij de pleegprocedure? Zo ja wat voor onderscheid wordt er gemaakt?

Wordt er in pleegzorginstellingen in Amsterdam bij de pleegprocedure onderscheidt gemaakt naar godsdienst??

- Wordt er in pleegzorginstellingen in Amsterdam rekening gehouden met de godsdienst van het pleegkind?
- Wordt er in pleegzorginstellingen in Amsterdam rekening gehouden met de godsdienst van het pleeggezin?
- Waar houdt men rekening mee als het gaat om een pleegprocedure van 2 verscheidene godsdiensten?
- Zijn er binnen de pleegzorginstellingen procedures of protocollen waar men zich aan moet houden als het gaat om de pleegprocedure van een pleegkind met betrekking tot de godsdienst?

Wordt er in pleegzorginstellingen in Amsterdam bij de pleegprocedure onderscheidt gemaakt naar etniciteit?

- Wordt er in pleegzorginstellingen in Amsterdam rekening gehouden met de etniciteit van het pleegkind?
- Wordt er in pleegzorginstellingen in Amsterdam rekening gehouden met de etniciteit van het pleeggezin?
- Waar houdt de pleegzorginstelling rekening mee als het gaat om een pleegprocedure van 2 verscheidene etniciteit?
- Zijn er binnen de pleegzorginstellingen procedures of protocollen waar men zich aan moet houden als het gaat om de pleegprocedure van een pleegkind met betrekking tot de etniciteit?

Welke stappen zijn door pleegzorginstellingen in Amsterdam al ondernomen om pleegkinderen bij dezelfde religieuze en culturele pleeggezinnen te plaatsen??

- Zijn er maatregelen ondernomen door pleegzorginstellingen om een pleegkind bij een pleeggezin met dezelfde godsdienst te plaatsen?
- Zijn er maatregelen ondernomen door pleegzorginstellingen om een pleegkind bij een pleeggezin met dezelfde etniciteit te plaatsen?
- Welke stappen zijn er al ondernomen om pleeggezinnen te werven met dezelfde religieuze of culturele achtergrond van een pleegkind te werven?

Hoe groot is het werkelijke tekort aan islamitische (Marokkaanse) pleeggezinnen?

- Hoeveel Marokkaanse pleeggezinnen staan momenteel in het bestand van Spirit?
- Hoeveel Marokkaanse pleegkinderen staan momenteel in het bestand van Spirit?

- Hoeveel Marokkaanse pleegkinderen staan momenteel op de wachtlijst voor een plaatsing van een pleeggezin?
- Hoeveel Marokkaanse pleeggezinnen heeft Spirit nodig om een goede matching te kunnen maken?

Islam:

De volgende interviewvragen zijn aan twee islamgeleerden gesteld:

Hoe wordt er vanuit het islamitische geloof gekeken naar pleegzorg?

- Is pleegzorg binnen de islam toegestaan?
- Is pleegzorg in een niet-islamitisch land zoals Nederland toegestaan?
- Is het toegestaan om pleegzorg te verlenen aan pleegkinderen in de puberteit?

Welke verantwoordelijkheden worden binnen de islam gesteld om voor een pleegkind te kunnen zorgen?

- Welke verantwoordelijkheden binnen de islam krijgen de opvoeders mee?
- Hoe dienen de pleegouders het pleegkind op te voeden?
- Welke normen en waarden behoren de pleegkinderen mee te krijgen van de pleegouders binnen de islam?
- Welke religieuze aspecten dienen de pleegouders mee te geven aan het pleegkind?

Onderzoeksvraag:

Welke eisen worden binnen de islam gesteld aan het pleeggezin om voor een pleegkind te kunnen zorgen?

- Waar moet een islamitisch gezin aan voldoen binnen de islam om voor een pleegkind te kunnen zorgen?
- Worden er eisen gesteld als het gaat om de samenstelling van het pleeggezin binnen de islam?
- Worden er eisen gesteld als het gaat om de financiële vlak van het pleeggezin binnen de islam?
- Worden er eisen gesteld als het gaat om de woonruimte van het pleeggezin?

Waar dient een islamitisch gezin rekening mee te houden als men pleegzorg wil verlenen?

- Waar moet een islamitisch gezin rekening mee houden bij het verlenen van pleegzorg?
- Waar dienen de pleegouders rekening mee te houden als het gaat om de opvoeding van hun eigen kinderen en de pleegkinderen?
- Waar dient men rekening mee te houden als het gaat om pleegzorg verlenen aan een puber?

Culturele factoren:

De volgende interviewvragen zijn aan islamitische respondenten van Turkse afkomst gesteld:

Welke culturele factoren spelen een groot rol bij het verlenen van pleegzorg binnen de Turkse islamitische gemeenschap?

- Hoe denkt de Turkse islamitische gemeenschap over pleegzorg?
- Welke normen en waarde spelen een groot rol als het gaat om pleegzorg verlenen binnen de Turkse islamitische gemeenschap?

- Wie neemt binnen de Turkse islamitische gezin de beslissing als het gaat om pleegzorg verlenen?

De volgende interviewvragen zijn aan islamitische respondenten van Indonesische afkomst gesteld:

Welke culturele factoren spelen een groot rol bij het verlenen van pleegzorg binnen de Indonesische islamitische gemeenschap??

- Hoe denkt de Indonesische islamitische gemeenschap over pleegzorg?
- Welke normen en waarde spelen een groot rol als het gaat om pleegzorg verlenen binnen de Indonesische islamitische gemeenschap?
- Wie neemt binnen de Indonesische islamitische gezin de beslissing als het gaat om pleegzorg verlenen?

De volgende interviewvragen zijn aan islamitische respondenten van Somalische afkomst gesteld:

Welke culturele factoren spelen een groot rol bij de islamitische Somaliërs bij het verlenen van pleegzorg?

- Hoe denken de islamitische Somaliërs over pleegzorg?
- Welke normen en waarde spelen een groot rol als het gaat om pleegzorg verlenen binnen de gemeenschap van de islamitische Somaliërs?
- Wie neemt binnen het gezin van de islamitische Somaliërs de beslissing als het gaat om pleegzorg verlenen?

De volgende interviewvragen zijn aan islamitische respondenten van Surinaamse afkomst gesteld:

Welke culturele factoren spelen een groot rol bij het verlenen van pleegzorg binnen de Surinaamse islamitische gemeenschap?

- Hoe denkt de Surinaamse islamitische gemeenschap over pleegzorg?
- Welke normen en waarde spelen een groot rol binnen de Surinaamse islamitische gemeenschap als het gaat om pleegzorg verlenen?
- Wie neemt binnen de Surinaamse islamitische gezin de beslissing als het gaat om pleegzorg verlenen?

De volgende interviewvragen zijn aan islamitische respondenten van Egyptische afkomst gesteld:

Welke culturele factoren spelen een groot rol bij het verlenen van pleegzorg binnen de Egyptische islamitische gemeenschap?

- Hoe denkt de Egyptische islamitische gemeenschap over pleegzorg?
- Welke normen en waarde spelen een groot rol als het gaat om pleegzorg verlenen binnen de Egyptische islamitische gemeenschap?
- Wie neemt binnen de Egyptische islamitische gezin de beslissing als het gaat om pleegzorg verlenen?

Marokkaanse gemeenschap

De volgende interviewvragen zijn aan islamitische respondenten van Marokkaanse komaf gesteld:

Welke culturele factoren spelen een groot rol bij het verlenen van pleegzorg binnen de Marokkaanse islamitische gemeenschap?

- Hoe denkt de Marokkaanse islamitische gemeenschap over pleegzorg?
- Wie neemt binnen de Marokkaanse islamitische gezin de beslissing als het gaat om pleegzorg verlenen?
- Speelt de sociale druk een rol bij het wel of niet verlenen van pleegzorg binnen Marokkaanse islamitische gemeenschap?

Welke normen en waarden zijn er binnen de Marokkaanse gemeenschap om zich te ontfemen aan de zorg van een pleegkind?

- Welke normen en waarden zijn van belang binnen de Marokkaanse islamitische gemeenschap?
- Welke van deze normen en waarden zijn van belang bij het verlenen van pleegzorg?

Welke beweegredenen zijn doorslaggevend bij een Marokkaans gezin om pleegzorg te verlenen?

- Wat zijn de motieven van een Marokkaanse islamitisch gezin om pleegzorg te verlenen?
- Wat is doorslaggevend voor een Marokkaanse islamitisch gezin om pleegzorg te verlenen?
- Wat zijn de beweegredenen geweest voor Marokkaanse islamitische pleeggezinnen die al pleegzorg verlenen?

Wat is essentieel voor een Marokkaans islamitisch gezin om pleegzorg te kunnen verlenen?

- Wat is belangrijk voor een Marokkaanse islamitisch gezin om pleegzorg te kunnen verlenen?
- Wat heeft een Marokkaanse islamitisch gezin nodig om pleegzorg te kunnen verlenen?
- Wat voor soort ondersteuning kan een Marokkaanse islamitisch gezin ontvangen om zich in te zetten voor het verlenen van pleegzorg?

Bijlage II de respondenten

Spirit:

- Conny Zeilstra (afdelingshoofd pleegzorg Spirit)
- Hanan Bouali (Jeugd maatschappelijk werker Spirit)

Islam

- Fatiha Alat (voorzitter stichting Al-Foras)
- Anonieme islamgeleerde

Respondenten van Turkse komaf:

- Hilal Doganbas (PR/beleid Sensa Zorg)
- Salih Turker (directeur Diversiteitsland)
- Orcan (Pedagoog AMSTA)
- Ercan (directeur stichting Witte Tulp)

Respondenten van Indonesische afkomst:

- Ravina (projectleider Diversiteitsland)
- Anoniem respondent (huisvrouw)

Respondenten van Somalische afkomst:

- Mohamed (eigen onderneming)
- Anoniem (huisvrouw)

Respondenten van Surinaamse afkomst:

- Gacia (huisvrouw)
- Anoniem respondent (huisvrouw)

Respondenten van Egyptische afkomst:

- Manal (huisvrouw)
- Ouafa (vrijwilliger bij de moskee)

Respondenten van Marokkaanse afkomst:

- Aziz (Arabische docent en pedagoog)
- Fatiha Alat (Voorzitter stichting Al-Foras)
- Halima (huisvrouw)
- Hanan Bouali (Spirit medewerker)
- Khalid Akrikez (Docent Natuur & scheikunde, bestuurslid Al-Nasr moskee)
- Naziha (alleenstaande moeder)
- Rachida (huisvrouw)

Focusgroepinterview:

- Fatima (huisvrouw)
- Souad (huisvrouw)
- Salwa (docent wiskunde)
- Asma (huisvrouw)
- Nora (pedagogische medewerker)